शैक्षिक तथ्यांक प्रतिवेदन

२०३१

कैसरमहल, काठमाडौं
नेपाल

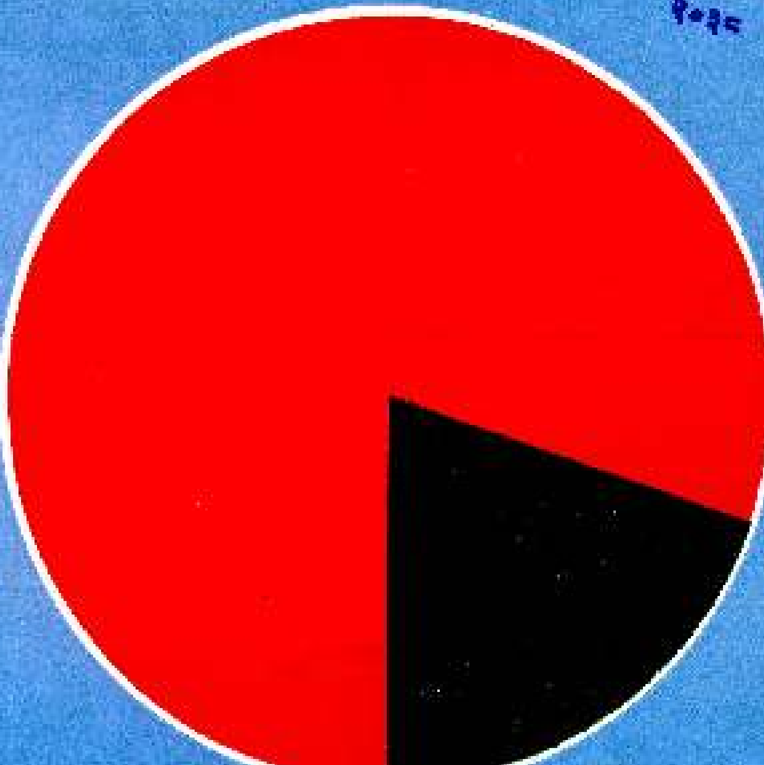

श्री ५ को सरकार

शिक्षा मन्त्रालय

योजना शाखा, तथ्यांक उप-शाखा

शैक्षिक तथ्याङ्क प्रतिवेदन

२०३१

श्री ५ को सरकार

शिक्षा मन्त्रालय

योजना शाखा, तथ्याङ्क उप-शाखा

"कैयन् शताब्दीदेखि अशिक्षा र अज्ञानताको अन्धकारमा रुमलिएका हामी नेपालीहरूले शिक्षालाईनै विकासको मूल ठानेका छौं।"

श्री ५ वीरेन्द्र

"नेपाली जन-जीवनमा रहेको अशिक्षालाई चाँडो उन्मूलन गरी देशभर युग सुहाउँदो कुशल एवं वैज्ञानिक शिक्षालाई बढावा दिँदै जान सकेमा निकट भविष्यमै हाम्रो देश अन्य विकासशील राष्ट्रहरूसंग दाँजिन योग्य हुनेछ भन्ने कुरा निर्विवाद छ।"

(स्वर्गीय श्री ५ महेन्द्रबाट तेस्रो अन्तर्राष्ट्रिय साक्षरता दिवसको उपलक्ष्यमा बक्सेको सन्देशबाट उद्धृत)

शिक्षा तथा संस्कृति मन्त्रालय
केशरमहल, काठमाडौं
नेपाल
२०३८

दुई शब्द

शिक्षा मन्त्रालय, योजना शाखा, तथ्याङ्क उप-शाखाबाट नेपाल अधिराज्यभरिको सम्पूर्ण शैक्षिक तथ्याङ्क संकलन गरी यो तथ्याङ्क प्रतिवेदन २०२१ प्रकाशमा ल्याइएको छ ।

राष्ट्रिय शिक्षा पद्धतिको योजना लागू गरिएपछि प्रकाशित यो तेस्रो तथ्याङ्क प्रतिवेदन हो । यस प्रतिवेदनमा राष्ट्रिय शिक्षा पद्धतिको मूलभूत कुराहरू, योजना पछि शिक्षाको क्रमिक विकास, योजना अनुरूप विद्यार्थी भर्ना प्रतिशत शिक्षामा सरकारी खर्च, उच्च शिक्षा र व्यावसायिक विद्यार्थी विवरण संक्षेपमा प्रस्तुत गरिएको छ । यस तथ्याङ्क प्रतिवेदनले २०२१ को शैक्षिक स्थिति र शिक्षाको क्रमिक विकासलाई छर्लङ्ग्याउने छ । यसरी प्रस्तुत प्रतिवेदन भविष्यको शिक्षा योजनाहरू तयार पार्न र शैक्षिक प्रगतिको मूल्यांकन गर्नमा धेरै सहयोग हुने आशा गरिएको छ । अतः शिक्षा प्रेमी महानुभावहरू र अनुसन्धान कर्ताहरूको निमित्त यस प्रतिवेदन उपयोगी हुने विश्वास गरिएको छ ।

यस तथ्याङ्क प्रतिवेदन तयार पार्न सहयोग गर्ने तथ्याङ्क उप-शाखाका सम्पूर्ण कर्मचारीहरू, तथ्याङ्क फारमहरू पठाई सहयोग गर्ने जि. शि. अधिकारीहरू, जि. नि. निरीक्षकहरू, विद्यालयका प्रधानाध्यापक तथा जि. वि. नि. का सहयोगी अधिकारीहरू र सम्बन्धित सबैलाई धन्यवाद ज्ञापन गर्दै शिक्षा प्रेमी सज्जनहरूबाट सुझावहरू समेत प्राप्त गरी आगामी प्रतिवेदनलाई अझ बढी उपयोगीतङ्गबाट प्रस्तुत गर्न सकिने आशा गरिएको छ ।

ईश्वरीलाल श्रेष्ठ
सह-सचिव
शिक्षा मन्त्रालय
योजना शाखा

परिचय

श्री ५ को सरकार, शिक्षा मन्त्रालय, योजना शाखा, तथ्याङ्क उप-शाखाले केही वर्ष अगाडी देखि तथ्याङ्क प्रतिवेदन तयार पार्दै आएको कुरा सर्व विदितै छ । योजनाबद्ध तरीकाबाट शिक्षा विकास गर्न भरपर्दो शैक्षिक तथ्याङ्कको आवश्यकता पर्दछ । भरपर्दो शैक्षिक तथ्याङ्क आधारमा मात्र शिक्षा विकासका विविध योजनाहरू तयार गर्न सकिने हुन्छ । साथै योजना र कार्यक्रमहरूको प्रगतिको मूल्यांकन गर्नमा पनि तथ्याङ्कको आवश्यकता पर्दछ ।

२०२९ सालसम्मको शैक्षिक तथ्याङ्क प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको तथ्याङ्कहरू शिक्षण संस्थाहरूबाट सिधै संकलनहरूबाट गरिएको तथ्याङ्कहरूमा आधारित गरिएका थिए । २०३० सालदेखि पछिको तथ्याङ्क प्रतिवेदन जिल्ला स्तरबाट प्राप्त शैक्षिक तथ्याङ्कमा आधारित गरिएका छन् । तथ्याङ्क उप-शाखाले हरेक वर्षमा दुई पटक (भाद्र र फाल्गुणमा) जिल्लाहरूबाट तथ्याङ्क संकलन गर्दै आएको छ र यस प्रतिवेदन २०३१ भाद्रको तथ्याङ्कमा आधारित छ । २०३१ सालको यस प्रतिवेदनमा अन्य क्षेत्रहरूबाट उपलब्ध गरिएका तथ्याङ्कहरू पनि समावेश गरिएका छन् । यी क्षेत्रहरूमा छात्रवृत्ति शाखा, परीक्षा उप-शाखा र त्रिभुवन विश्व विद्यालय मुख्य हुन् ।

२०३१ पौष सम्ममा नेपाल अधिराज्यमा ३१ जिल्लाहरूमा शिक्षा योजना लागु भई सकेको छ । शिक्षा योजना लागु भई सकेका जिल्लाहरूमा नयां पाठ्यक्रम अनुसार सकेसम्म बढी तालीम प्राप्त शिक्षकहरूबाट पढाई संचालन भइरहेको छ र तालीम प्राप्त नभएका शिक्षकहरूलाई तालीमको अवसर प्रदान गर्दै लगिएको छ । विद्यालयहरूको भौतिक सुविधाहरूमा सुधार गरिएका छन् साथै स्कूलमा पढ्ने विद्यार्थीहरूको संख्यामा वृद्धि गर्ने प्रयत्नहरू भईरहेका छन् । प्रस्तुत तथ्याङ्क प्रतिवेदनमा नयां शिक्षा योजना अन्तर्गतको प्रगतिको केही संकेत प्राप्त गर्न सकिने छ ।

विषय सूची

क्र. सं.		पेज नं.
१.	उपयोगी शैक्षिक तथ्याङ्क	
२	प्राथमिक, निम्न माध्यामिक तथा माध्यमिक शिक्षाको विकास	३
३.	प्रौढशिक्षा	९
४.	विद्यालय विवरण	१०
५.	प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक विद्यार्थी विवरण	१५
६.	प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक शिक्षक विवरण	३२
७.	अधिराज्यका विभिन्न क्याम्पसमा पढ्ने विद्यार्थी विवरण	३९
८.	विद्यार्थी भर्ना प्रतिशत विवरण	५३
९.	व्यावसायिक विद्यार्थी विवरण	६५
१०.	छात्रवृत्ति विवरण	७०
११.	एस.एल.सी. परीक्षा नतिजा विवरण	७१

उपयोगी शैक्षिक तथ्याङ्क २०३१

प्राथमिक

विद्यालय संख्या	७९८३
जम्मा विद्यार्थी संख्या	४०१०३४
छात्राको संख्या	६९३२१
जम्मा विद्यार्थीमा छात्राको प्रतिशत	१७.२९%
प्राथमिक उमेर (६–८ वर्ष)का अनुमानित बाल बालिका	१०,३८,९४०
प्राथमिक विद्यार्थी भर्ना प्रतिशत	३८·६०%
प्राथमिक शिक्षक संख्या	१७,५२६
तालीम प्राप्त शिक्षक संख्या	७,३७२
तालीम प्राप्त शिक्षकको प्रतिशत	४२·०६%

निम्न माध्यमिक

विद्यालय संख्या	१४८३
जम्मा विद्यार्थी संख्या	१६०२५८
छात्राको संख्या	२६१७९
जम्मा विद्यार्थीमा छात्राको प्रतिशत	१६.३४%
प्राथमिकको अनुपातमा निम्न माध्यमिक विद्यार्थी प्रतिशत	३९·९६%
निम्न माध्यमिक शिक्षक संख्या	५२४५
तालीम प्राप्त शिक्षक संख्या	१६५७
तालीम प्राप्त शिक्षकको प्रतिशत	३१.५९%

माध्यमिक

विद्यालय संख्या	४५९
जम्मा विद्यार्थी संख्या	६१३२५
छात्राको संख्या	१०६०६
जम्मा माध्यमिक विद्यार्थीमा छात्राको प्रतिशत	१७·२९%
निम्न माध्यमिकको अनुपातमा माध्यमिक विद्यार्थी प्रतिशत	३८·२७%

माध्यमिक शिक्षक संख्या	३४९४
तालीम प्राप्त शिक्षक संख्या	११०५
तालीम प्राप्त शिक्षकको प्रतिशत	३१.६३

उच्च शिक्षा

अध्ययन संस्थान	१२	
क्याम्पस संख्या	७९	
विभिन्न क्याम्पस अन्तर्गतका विद्यार्थी संख्या	२०,५५०	(विस्तार कार्यक्रमको विद्यार्थी समावेश नगरिएको)
जम्मा विद्यार्थीमा प्राविधिक विद्यार्थी संख्या	५०७८	
जम्मा विद्यार्थीमा प्राविधिक तर्फका विद्यार्थीको संख्या प्रतिशत	२४.७१%	
जम्मा विद्यार्थीमा साधारण तर्फको विद्यार्थीको प्रतिशत	७५.२९%	
माध्यमिकको अनुपातमा उच्चशिक्षा तर्फका विद्यार्थी प्रतिशत	३३.५१%	

प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक शिक्षाको योजना पछि तीन वर्षको विकास

प्राथमिक शिक्षा

राष्ट्रिय शिक्षा पद्धतिको योजनाले प्राथमिक शिक्षाको विकासमा धेरै जोड दिएको छ। प्राथमिक शिक्षाको उद्देश्य विद्यार्थीहरूलाई साक्षर बनाउनु हो। साक्षरताको प्रतिशतमा वृद्धि गर्न र सर्व साधारण जनतालाई न्यूनतम शैक्षिक योग्यता प्रदान गर्नको लागि प्राथमिक शिक्षाको प्रचार अति आवश्यक छ। प्राथमिक भर्ना प्रतिशत अति अति मात्रामा बढाउँदै लग्न सक्यो उति उति निरक्षरताको प्रतिशत घट्दै जाने स्वयम् सिद्ध छ।

जन साधारणलाई शिक्षाको विकास तर्फ विशेष रुचि हुँदै गएको छ। अहिलेसम्म आफ्ना छोरा छोरीलाई पढाउन कोशिश गर्न लागेका छन्। राष्ट्रिय शिक्षा पद्धतिको योजना पछि प्राथमिक भर्ना प्रतिशत बढेको कुरालाई अध्ययन गर्दा शिक्षामा जनताको विशेष उत्साह भएको भन्ने निष्कर्षमा आउन सकिन्छ। जनसंख्या वृद्धिको कारणबाट पनि शिक्षाको मांगमा वृद्धि हुँदै गएको देखिन्छ। शिक्षा योजना पछिको तीन वर्षमा भएको विद्यार्थी प्रगति विवरण यस प्रकार छ।

तालिका १

विभिन्न वर्षहरूका प्राथमिक विद्यार्थी संख्या

साल	जम्मा विद्यार्थी संख्या	छात्राहरूको संख्या	जम्मा विद्यार्थीमा छात्राको प्रतिशत
२०२९	३,००,२७६ (१–३ कक्षा मात्र)	४९,२७४	१६.४
२०३०	३,५९,६१२	५८,५४२	१६.३
२०३१	४,०१,०२४	६९,३३१	१७.२९

२०२९ को तुलनामा २०३० मा छात्राको प्रतिशत उस्तै बराबर रहेको देखिन्छ र २०३१ सालमा आएर करिब १·०० प्रतिशत वृद्धि भएको छ। तर यो वृद्धि प्रतिशत त्यति सन्तोषजनक मान्न सकिंदैन। केही वर्षको तथ्याङ्कको आधारमा १५% देखि १६% को बीचमा रहेको छात्राको प्रतिशतमा हाल २०३१ सालमा आएर १७.२९% पुगेको छ। नेपाल अधिराज्य भित्रका विद्यालयहरूमा छात्राहरूको प्रवेश कम हुनाका विभिन्न कारणहरू छन्। जस्तै अभिभावकहरूले छोरीहरूको पढाइ अनुत्पादक ठान्ने प्रवृत्ति राखेको, छोरीहरूलाई घरायसी कामका बढी

संलग्न गराएको र पारिवारिक गरीबी व्यापक रहेको आदि कारणहरू छन् । महिला शिक्षकहरूको अभाव हुनाको कारणले पनि छात्राहरूको संख्या कम भएको हो ।

निम्न माध्यमिक शिक्षा

शिक्षा योजना पछि निम्न–माध्यमिक तहको शिक्षा चार वर्षको अवधिको गरिएको छ । यस तहमा चरित्र निर्माण र पूर्व व्यावसायिक शिक्षामा जोड दिइएको छ । पूर्व व्यावसायिक अध्ययनमा कृषि, बागवानी, साधारण औजार स्थानिय साधनहरूबाट बन्ने वस्तुहरू र त्यस्ता वस्तुहरू बनाउने तरिकाहरू बारे विद्यार्थीहरूलाई प्रारम्भिक ज्ञान दिइन्छ ।

प्राथमिक शिक्षामा विद्यार्थी संख्या बढ्दै गएको हुनाले निम्न माध्यमिक कक्षाहरूमा पनि विद्यार्थी संख्या बढ्दै नै जाने कुरा स्पष्ट छ । भौगोलिक कठिनाईले गर्दा साना साना बाल–बालिकाहरू निम्न माध्यमिक शिक्षाबाट वञ्चित नहुन भन्ने विचारले पहाडी क्षेत्रमा केही प्राथमिक विद्यालयहरूमा चार र पाँच कक्षाहरूमा संचालन गराइएका छन् । २०२९ देखि २०३१ सालको निम्न माध्यमिकतहमा पढ्ने विद्यार्थीहरूको प्रगति विवरण यस प्रकार छ ।

तालिका २

विभिन्न वर्षहरूमा निम्न माध्यमिक विद्यार्थीहरूको संख्या

साल	जम्मा विद्यार्थी संख्या	छात्राहरूको संख्या	जम्मा विद्यार्थीमा छात्राको प्रतिशत
२०२९	१६६२५८	२६७०४	१६.०६
२०३०	१५७५०९	२४२९८	१५.४३
२०३१	१६०२५८	२६१७६	१६.३४

२०२९ सालको विद्यार्थी संख्याको तुलनामा २०३० सालमा आएर घटेको देखिन्छ । यो हुनाको कारणहरूमा कक्षा ४ र कक्षा ५ प्राथमिक विद्यालयबाट अलग हुन गएको पनि एक प्रमुख कारण हुनसक्छ । २०३० को तुलनामा २०३१ सालमा आएर विद्यार्थी संख्या करिब १.७७ प्रतिशतले बढेको देखिन्छ । यो प्रतिशत धेरै कम देखिन्छ । निम्न माध्यमिक विद्यार्थी संख्या बढाउन उचित कदम उठाउन अति आवश्यक भएको छ ।

माध्यमिक शिक्षा

प्राथमिक, निम्न माध्यमिक शिक्षाको विकासको साथ साथै माध्यमिक शिक्षाको पनि विकास हुँदै आएको देखिन्छ । यस तहमा शिक्षाको उद्देश्य उत्पादनशिल र उपयोगी नागरिक तयार गर्ने हो ।

माध्यमिक शिक्षा धेरैको लागि अन्तिम तहको शिक्षा हुने भएकोले यस तहको शिक्षालाई देशको आर्थिक विकासमा मद्दत पुर्याउन सक्ने किसिमले विस्तार गर्दै लैजाने व्यवस्था हुनु आवश्यक देखिन्छ ।

राष्ट्रिय शिक्षा पद्धतिको योजना लागु नहुँदै पहिले अधिकांश सरकारी विद्यालयहरूमा एक व्यावसायिक विषय अनिवार्यरूपले अध्ययन गराउने व्यवस्था गरेकोछ । व्यावसायिक विषयहरूमा अग्रखेती, बागवानी, कुखुरापालन, टाइपिङ्ग, सर्टह्याण्ड, सिलाई बुनाई, शिक्षा, बिजुली जडान, कम्बिनेशन मेकिङ्ग आदि छन् । यस किसिमको शिक्षा अध्ययनले विद्यार्थीहरू कहाँ सीप हासिल गरी स्वावलम्बी र आत्म निर्भर हुने कुरा स्पष्ट छ । २०२९ देखि २०३१ साल सम्म माध्यमिक तहमा पढ्ने विद्यार्थीहरू कसरी बढ्दै गइरहेकाछन् भन्ने कुरा तलको तालिकाबाट स्पष्ट हुन्छ ।

तालिका ३

विभिन्न वर्षहरूमा माध्यमिक विद्यार्थी संख्या

साल	जम्मा विद्यार्थी संख्या	छात्राहरूको संख्या	जम्मा विद्यार्थीमा छात्राको प्रतिशत
२०२९	५६६१२	१०३२९	१८.२४
२०३०	५८४८४	१०५७७	१८.०८
२०३१	६१३२५	१०६०६	१७.२९

यो तीन वर्षको अवधिको शैक्षिक तथ्याङ्कको आधारमा माध्यमिक विद्यार्थी संख्या बढ्दै गएको स्पष्ट देखिए तापनि छात्राको प्रतिशतमा केही वृद्धि भएको देखिएको छैन। यसप्रकार छात्राको प्रतिशत प्राथमिक र निम्न माध्यमिकमा केही मात्रामा वृद्धि भएको देखिन्छ। माध्यमिक तहको शिक्षामा छात्राहरूको प्रतिशत करीव करीव उस्तै रहेको देखिन्छ।

प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक तीनै तहमा पनि शैक्षिक क्षति व्यापक छ। विद्यार्थी संख्या ह्रासलाई कम गर्न सकिएमा सही विद्यार्थीहरूले पुरा अवधिको पढाइमा संलग्न हुन सक्नेछन्। संख्या ह्रास कम भएर गएमा विद्यार्थी भर्ना प्रतिशत स्वतः बढ्नेछ।

राष्ट्रिय शिक्षा पद्धतिको योजना (२०२८–२०३२) मा प्राथमिक तहमा भर्ना प्रतिशत ६४% पुऱ्याउने लक्ष्य राखेको छ। प्राथमिक तहको ५०% विद्यार्थीलाई निम्न माध्यमिकको ४०% विद्यार्थीलाई माध्यमिक विद्यालयमा पढ्न अवसर प्रदान गर्ने लक्ष्य राखिएको छ। २०२९–२०३१ सम्मको भर्ना प्रतिशत विवरण यस प्रकार छ।

तालिका ४

विभिन्न वर्षहरूमा प्राथमिक भर्ना प्रतिशत र नि. मा. र माध्यमिक विद्यार्थी अनुपात

साल	प्राथमिक भर्ना प्रतिशत	प्राथमिकको अनुपातमा नि. मा. वि. विद्यार्थी प्रतिशत	नि. मा. वि. को अनुपातमा मा. वि. विद्यार्थी प्रतिशत
२०२९	३६.५०	४२.२०	३४.०५
२०३०	३५.२६	४३.७९	३७.१३
२०३१	३८.६०	३९.३६	३८.२३

माथि उल्लेखित तालीका अनुसार योजना अनुरूप प्रतिशत नभएको देखिन्छ। तर माथि उल्लेखित तथ्याङ्क-बाट प्राथमिक भर्ना प्रतिशतमा २०३१ मा केही वृद्धि भएको देखिन्छ।

शिक्षामा सरकारी खर्च:

शिक्षा योजना लागु भएपछि शिक्षामा सरकारी खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको छ। यसले शिक्षामा श्री ५ को सरकारले दिएको प्राथमिकतालाई दर्शाउँछ। गत चार वर्षहरूमा विद्यालय संख्या र विद्यार्थी संख्यामा वृद्धि भएको छ। स्तर युक्त शिक्षाको निमित्त नयाँ पाठ्यपुस्तकहरू, शैक्षिक सामग्रीहरू, तालीम प्राप्त शिक्षकहरू, र कार्यशालाहरू जुटाइएका छन्। स्कूल भवन निर्माण र सुधारको निमित्त जिल्लाहरूमा विभिन्न फण्डहरू स्थापना गरिएका छन्। शिक्षकहरूको तलबमा वृद्धि गरिएको छ।

स्कूल स्तरको खर्चमा वृद्धि हुनाको मुख्य कारण शिक्षक तलबमा वृद्धि हो । यो वृद्धि शिक्षक पेशालाई अरू पेशाहरूको समकक्षमा पुर्‍याउनको निमित्त आवश्यक भएको हो । तलब वृद्धि भएबाट योग्य व्यक्तिहरू शिक्षण पेशातिर आकर्षित हुने आशा गरिएको छ । हाल तालीम प्राप्त प्राथमिक शिक्षकले रु. २१३।५०, तालीम प्राप्त नि. मा. शिक्षकले रु. ३२०।-, र तालिम प्राप्त माध्यमिक शिक्षकले रु. ३७०।- शुरुको तलब पाउँछन् । शिक्षक तलबले प्राथमिक, निम्न माध्यमिक र माध्यमिक विद्यालय खर्चको ७५%, जस्तो ठूलो भाग लिएको देखिन्छ । २०३० सालमा योजना लागु भएका जिल्लाहरूमा प्राथमिक विद्यार्थीको प्रति व्यक्ति लागत खर्च रु. १०९।- नि. मा. विद्यार्थीको प्रति व्यक्ति लागत खर्च रु. १६९।- र माध्यमिक विद्यार्थीको प्रति विद्यार्थी लागत खर्च रु. २८०।- हुने अनुमान गरिएकोमा २०३१ मा पनि लागत खर्चमा भिन्नता आएको देखिँदैन ।

शिक्षा खर्चमा वृद्धि हुनाको एक प्रमुख कारण बजार भाउमा निरन्तर वृद्धि हुनु पनि हो । मुद्रा स्फीतिले गर्दा अरू क्षेत्रहरूको खर्च बढ्न गए जस्तै शिक्षा क्षेत्रको खर्च पनि वृद्धि भएको छ । शिक्षा क्षेत्रमा गरिने लगानीहरूको मूल्यमा वृद्धि भएको हुनाले खर्चमा वृद्धि हुनु स्वाभाविक छ । २०२९।३० को मूल्य स्थितिलाई आधार मानेर (२०२९।३० को मूल्य बराबर १००) काठमाडौंको मूल्य सूचकांक २०३०।३१ मा ११९.८ र २०३१।३२ मा १३४.३ पुगेको अनुमान छ । यस सूचकांक काठमाडौंको निमित्त प्रस्तुत गरिएको भएता पनि अधिराज्यभर कै बढ्दो मूल्य स्थितिलाई यसले देखाउँछ । मूल्य बढ्न गएबाट शिक्षा क्षेत्रमा भएको यस खर्च वृद्धि काम हुने कुरा बिर्सिंदैन छ ।

२०३०।३१ र २०३१।३२ दुई आर्थिक वर्षहरूमा शिक्षा क्षेत्रमा श्री ५ को सरकारको खर्च निम्न प्रकार रहेको छ ।

तालिका ५

विभिन्न वर्षमा शिक्षामा सरकारी खर्च

(रु. हजारमा)

२०३०।३१	कुल सरकारी खर्च	शिक्षा खर्च	कुल सरकारी खर्च र शिक्षा खर्चको अनुपात
साधारण बजेट:	४७,४८,२६	३,७७,८३	—
विकास बजेट:	७४,१४,७९	७,५३,२८	—
जम्मा:	१,२२,६३,०५	११,३१,११	९.२२
२०३१।३२	**कुल सरकारी खर्च**	**शिक्षा खर्च**	**कुल सरकारी खर्च र शिक्षा खर्चको अनुपात**
साधारण बजेट:	५७,६३,४९	६,३३,००	—
विकास बजेट:	९२,५९,१०	८,६२,००	—
जम्मा:	१,५०,२२,५९	१४,९५,००	९.९५

उपरोक्त तथ्यांक बाट २०३०।३१ र २०३१।३२ बीचमा शिक्षा खर्चमा ३२.०८%, ले वृद्धि भएको देखिन्छ । शिक्षा खर्चको कुल रकममा कतिपय शिक्षा योजनामा नपरेको तर योजना लगातार शिक्षा मन्त्रालयको बजेटमा समावेश गर्दै ल्याएको केही कार्यक्रमहरू पनि छन् । यी कार्यक्रमहरू हुन् १. सीनधारा पाकशाला २. पुरातत्व

जिम्मेदार ३. बुढानिलकण्ठ स्कूल ४. पिण्डेश्वर पाठशाला ५. जिरी बहुमुखी आयोजना ६. सेवाकुर परिषद ७. त्रिभुवन विश्वविद्यालय केन्द्रिय कार्यालय यी आयोजनाहरूको निमित्त २०३०।३१ को बजेटमा रु. १ करोड २७लाख र २०३१।३२ को बजेटमा रु. १ करोड २१ लाख छुट्याइएको थियो । यी रकमहरूको ठूलो अंश बुढानिलकण्ठ स्कूल र त्रि. वि केन्द्रिय कार्यालयलाई गएकाछन् ।

शिक्षा क्षेत्रमा गरिएको खर्च रकमबाट सरकारले शिक्षा विकासमा दिएको कार्यक्रमको झलक पाउन सकिन्छ । देश विकासको क्रममा शिक्षामा खर्च गरिने कुल बजेट रकमको अंश बढेर जाने गरेको देखिन्छ । २०२८।२९ मा कुल सरकारी खर्च रकम रु. ७०.९ करोड थियो र यस रकम मध्ये ६.७१% मात्र शिक्षा क्षेत्रमा खर्च गरिएको थियो । २०३१।३२ मा कुल सरकारी खर्च रु. १,२०,५५,३१,००० मध्ये ९.९४% शिक्षामा खर्च गरिएको छ । यस तथ्यांकबाट राष्ट्रिय शिक्षा पद्धति योजनामा लक्षित गरिए अनुसार कुल सरकारी खर्चको १०% शिक्षा क्षेत्रमा लगाइएको देखिन्छ । केही एशियाली देशहरूसंग तुलना गरी हेर्दा नेपालमा शिक्षामा खर्च गरिएको अंश केही कमनै देखिन्छ । केही उदाहरणहरू निम्न प्रकार छन् ।

तालिका ६

विभिन्न देशहरूमा सरकारी खर्चमा शिक्षा खर्च अनुपात

देश	कुल सरकारी खर्च र शिक्षा खर्चको अनुपात	साल
बंगला देश	११.९%	२०२९।३०
बर्मा	१६.८%	२०२४।२५
जापान	२०.१%	२०२४।२५
सिङ्गापुर	११.३%	२०२८।२९
थाइलैण्ड	१४.९%	२०२७।२८
श्रीलङ्का	१२.९%	२०२२।२३

माथिका तथ्यांकहरूबाट नेपालमा शिक्षा क्षेत्रमा लगाएको अंश अरू मुलुकहरूमा भन्दा कम छ । नेपालको आर्थिक विकासको तालमेलमै शिक्षामा खर्च गरिने अंशमा पनि वृद्धि भएर जाने गरिएकोछ ।

स्कूल स्तरको शिक्षा र उच्च शिक्षा बीचको रकमको बांडफांडको सम्बन्धमा २०२८।२९ देखि ०३१।३२ सम्म उच्च शिक्षा तर्फ गएको खर्च रकम शिक्षा खर्च रकमको ४६% रहेको देखिन्छ । यस तर्फ प्राविधिक अध्ययन संस्थानहरूमा खर्च बढ्दै गएको देखिन्छ । प्राविधिक शिक्षा तर्फ प्राथमिकता दिई देशको जनशक्ति आवश्यकता पूर्ति गर्ने लक्ष्य अनुरूप प्राविधिक अध्ययन संस्थानहरूलाई बढी संख्यामा विद्यार्थीहरूलाई भर्ना लिने संस्थानहरूलाई आवश्यक शैक्षिक सामग्रीहरू, भवन र शिक्षकहरू जुटाउने कार्यक्रमहरू संचालन गरिएकाछन् । २०३०।३१ मा विभिन्न अध्ययन संस्थानहरूको निमित्त गरिएको खर्च निम्न प्रकार छन् ।

तालिका ७

उच्च शिक्षामा अध्ययन गरेका विद्यार्थीको प्रति विद्यार्थी खर्च

आ. व. २०३१।३२

क. सं	अध्ययन संस्थान	कुल खर्च	अनुदानगत खर्च	विद्यार्थी संख्या	अनुदानगतप्रति विद्यार्थीखर्च
१	शिक्षा शास्त्र	७४,५०,३३५।	६४,८१,४९५।	४०४१	१,६०५।
२	कृषि पशु विज्ञान	२०,५६,०९९।	१३,६४,२४९।	३७८	३,४०९।
३	चिकित्सा शास्त्र	५६,७९,७९८।	४६,६८,८०२।	११२०	३,८१३।
४	इन्जिनियरिङ	५४,१४,१९६।	२८,८२,१९१।	७५६	३,७९३।
५	व्यावहारिक विज्ञान	१३,९९,१६८।	८,०२,१२७।	१५६	५,१४२।
६	वन विज्ञान	७,५२,७७२।	६,१०,५७८।	१९०	३,२१४।
७	मानविकि र सामाजिक शास्त्र	७७,९२,९०२।	७३,१८,१००।	८३८७	८७३।
८	व्यापार प्र.वा.शास्त्र	२६,६९,८८९।	२२,०५,१९२।	३५८९	६१४।
९	विज्ञान	७८,३८,७२४।	४३,७५,२६६।	२६०४	१,६८०।
१०	संस्कृत	१४,१७,५५२।	११,८१,२९५।	२७५	४२९६।
११	कानून	४,८३,१४८।	३,२०,०३४।	२५५	१२५५।

प्रौढशिक्षा

हाम्रो जस्तो विकासोन्मुख देशमा प्रौढ शिक्षाको निकै ठूलो महत्व छ । २०२८ सालको जनगणना अनुसार नेपालमा साक्षरको प्रतिशत १३.९ मात्र थियो । ग्रामिण जन–जीवनमा आफ्नो दैनिक कार्य संचालन गर्नको लागि आवश्यक लेखपढ गर्न र हिसाब किताब राख्न सक्षम गर्ने खालको साधारण शिक्षा हासिल गर्नु अत्यावश्यक छ । विद्यालयमा गई पढ्न नसक्ने तथा नपढ्ने जनसाधारणको लागि र एक दुई अक्षर मात्र पढि स्वतः छाडेकाहरूको लागि बिहान बेलुका आफूलाई फुर्सद भएको समयमा १.२ घण्टा पढेर साधारण लेख पढ तथा घरायसी हिसाब गर्न सक्ने बनाउन प्रौढ शिक्षाले निकै महत्व पुऱ्याउन सक्दछ ।

आफ्नो दैनिक कार्य संचालन गर्न निकै कार्यकुशल भएतापनि ग्रामीण जन जीवनमा साधारण शिक्षाको कमीले गर्दा कार्य कुशलतामा अपुरोपना रहेकै हुन्छ । बाल–बालिका भन्दा बढी अनुभव भएका प्रौढहरूलाई साधारण शिक्षाले मात्र पनि उनीहरूको कार्यक्षमतामा निकै वृद्धि ल्याउन सक्दछ । यसै तथ्यलाई ध्यानमा राखेर नेपालमा २०१३ साल देखि प्रौढ शिक्षा कार्यक्रमको सुरुवात भएको हो ।

सुरुसुरुमा प्रौढ शिक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत साक्षरतालाईमात्र राखिएको थियो । यस उद्देश्य पूर्तीको लागी देशमा, विद्यालयहरूका साथै विभिन्न संघिय संगठनहरूबाट पनि निकै सहयोग प्राप्त भएकोछ । २०१३ साल देखि २०२७ साल सम्ममा २,१४,५८८ प्रौढहरू साक्षर भए ।

२०२८ सालमा शिक्षा योजना लागु भएपछि प्रौढ शिक्षाको उद्देश्य तथा कार्यक्रममा समेत परिवर्तन गरि प्रौढ शिक्षालाई दुई प्रकारमा विभाजन गरिएको छ ।

(१) साक्षरता फैलाउने कार्यक्रम र (२) कार्यमूलक प्रौढशिक्षा कार्यक्रम । साक्षरता फैलाउने कार्यक्रम अन्तर्गत २०२८ देखि २०३१ सम्ममा प्रति वर्ष १ लाख प्रौढहरूलाई साधारण लेखपढ गर्न सक्ने लक्ष्य रहेको छ । यस अनुसार २०२८ देखि २०३१ सम्ममा १,७१,५४९ प्रौढहरू साक्षर भए ।

कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा कार्यक्रमको मूल उद्देश्य दैनिक जीवनमा आईपर्ने काममा मद्दत पुग्ने खालको ज्ञान दिनुको साथै साक्षरताको शिक्षा दिनु हो । यस कार्यक्रम अन्तर्गत २०२९ सालमा कास्की जिल्लाको व्यावसायिक विषय "कृषि" रहेको ५ वटा माध्यमिक विद्यालयहरूमा कृषिलाई संलग्न गराई प्रयोगात्मकरूपमा १०० जना प्रौढहरूलाई कृषि सम्बन्धि कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा दिइयो । यसै गरी २०३० सालमा कास्की जिल्लाको ६ वटा र रुपन्देही जिल्लाको २ वटा गरी ८ माध्यमिक विद्यालयहरूमा उक्त कार्यक्रम संचालन गरेर २२४ जना प्रौढलाई कृषि सम्बन्धि कार्य मूलक प्रौढ शिक्षा दिइयो । २०३१ सालमा देशको ४ विकास क्षेत्रमा उक्त कार्यक्रम संचालन गर्ने लक्ष अनुसार पूर्वाञ्चलमा मोरङ जिल्लाको ६ वटा माध्यमिक विद्यालयहरू, मध्यमाञ्चलमा चितवन जिल्लाको ६ वटा माध्यमिक विद्यालयहरू, पश्चिमाञ्चलमा कास्कीको ४ वटा माध्यमिक विद्यालयहरू र रुपन्देहि जिल्लाको १ माध्यमिक विद्यालय तथा सुदूर पश्चिमांचलमा डोटी जिल्लाको १ माध्यमिक विद्यालयमा कृषि विषय समावेश गराई ३५६ जना कृषक प्रौढहरूलाई कृषि सम्बन्धि कार्य मूलक प्रौढशिक्षा दिइयो । यसरी २०२९ साल देखि २०३१ साल सम्म जम्मा ६८० जना प्रौढहरूले कृषि सम्बन्धी प्रौढशिक्षा हासिल गरे । यस कार्यक्रम कृषि व्यावसायिक विषय रहेका माध्यमिक विद्यालयहरूले महत्वपूर्ण योगदान गरेकाछन् । साथै यस कार्यक्रमका सम्बन्धित क्षेत्रको कृषि प्रसार अधिकृतहरूले पनि केही मद्दत पुऱ्याएका छन् ।

अधिराज्यमा संचालित विभिन्न स्तरको विद्यालयहरूको विवरण

सारिणी नं. १

२०३१ सालको तथ्याङ्कीय आधार अनुसार नेपाल अधिराज्य भरीका जम्मा ७९८३ प्रा. वि., १४८३ नि. मा. वि. र ४५९ मा. वि. भएको देखिन्छ । २०३० सालको भन्दा २०३१ सालमा प्रा. वि. संख्यामा ९.४२ प्रतिशत नि. मा. वि. संख्यामा ३९.६४ प्रतिशत विद्यालयहरूको वृद्धि भएकोछ । राष्ट्रिय शिक्षापद्धतिको योजना लागु भई-सकेको जिल्लाहरूमा कक्षा ६,७ मात्र संचालन भएर पनि मा. वि. भइसकेको धेरै विद्यालयहरू नि. मा. वि. मा परिणत भएका छन् । त्यसैले मा. वि. हरू वृद्धि भएको देखिएको छैन ।

नेपाल अधिराज्यको ७५ जिल्लाहरू मध्येमा सब भन्दा धेरै प्राथमिक विद्यालय भएको अञ्चलमा जनकपुर र जिल्लामा काठमाडौं देखिएको छ ।

त्यस्तै सबभन्दा कम प्राथमिक विद्यालय हुने अंचलमा कर्णाली र जिल्लामा मनाङ देखिएको छ । नेपाल अधिराज्यमा एउटा पनि माध्यमिक विद्यालय नभएको जिल्ला मनाङ्ग, रसुवा, धादिङ्ग र तिमिकोट देखिन्छ । नेपाल अधिराज्यमा संचालित विभिन्न किसिमका विद्यालयहरूको क्षेत्र अनुसार विद्यालय विवरण यस प्रकार छ ।

तालिका ८

विकास क्षेत्र अनुसार विभिन्न स्तरको विद्यालय संख्या

क्षेत्र	प्राथमिक विद्यालय	निम्नमाध्यमिक विद्यालय नि.मा.वि.	माध्यमिक विद्यालय	कैफियत
पुर्वाञ्चल	२०११	४०९	१२५	
मध्यमाञ्चल	२१८८	३६९	१२१	
पश्चिमाञ्चल	१९८१	४०३	११८	
सु. पश्चिमाञ्चल	१८०३	३०२	९५	
जम्मा	७९८३	१४८३	४५९	

यस तालिकाबाट सबैभन्दा कमता वि. हरू सुदूर पश्चिमाञ्चल क्षेत्रमा भएको देखिन्छ । देशमा संचालित विभिन्न किसिमका विद्यालयहरूको जिल्ला अनुसारको विवरण तलको सारिणीमा देखाइएको छ ।

प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक विद्यालय विवरण (२०३१)

सारिणी नं. १

जिल्लाको नाम	प्राथमिक विद्यालय	निम्न माध्यमिक विद्यालय	माध्यमिक विद्यालय
ताप्लेजुङ	११३	१६	४
पांचथर	१२७	१४	५
इलाम	१६४	१९	४
झापा	१६४	४३	१४
मेची	५६८	९२	२७
संखुवासभा	१०२	१७	४
तेह्रथुम	१२२	२८	७
धनकुटा	१२९	२२	४
मोरङ	१५१	६९	१६
सुनसरी	१२४	३८	१४
कोशी	६२८	१८५	४५
सोलुखुम्बु	७९	९	२
ओखलढुंगा	१३९	२०	११
खोटाङ	१३१	२२	६
ओखलढुङ्गा	८३	५	८
उदयपुर	७८	१२	४
सप्तरी	१५६	४६	१२
सिराहा	१४०	१८	१०
सगरमाथा	८०५	१३२	५६
पूर्वाञ्चल क्षेत्रको जम्मा	२०११	४०९	१२८

जिल्लाको नाम	प्राथमिक विद्यालय	निम्न माध्यमिक विद्यालय	माध्यमिक विद्यालय
दोलखा	८५	१	५
रामेछाप	७९	२	२
सिन्धुली	११९	–	३
धनुषा	१६७	४७	१६
महोत्तरी	१२५	१९	९
सर्लाही	८६	५	८
जनकपुर	६२१	७४	४४
सिन्धुपाल्चोक	११६	६	२
रसुवा	२७	१	–
नुवाकोट	८९	१६	१
धादिङ	१३४	९	–
काभ्रेपलान्चोक	१६५	३७	७
भक्तपुर	६६	२१	६
काठमाडौं	१८८	७४	४०
ललितपुर	१०३	३६	१३
बागमती	८८८	२००	६९
मकवानपुर	७२	२	४
चितवन	१७६	२३	१९
रौतहट	१५९	१५	८
बारा	१४०	२८	५
पर्सा	१२७	१७	२
नारायणी	६७४	८५	३८
मध्यमाञ्चल क्षेत्रको जम्मा	२१८३	३५९	१५१

जिल्लाको नाम	प्राथमिक विद्यालय	निम्न माध्यमिक विद्यालय	माध्यमिक विद्यालय
गोरखा	१४०	३०	७
मनाङ	१७	१	—
लमजुङ	१६१	३१	११
कास्की	१६३	५४	१५
पर्वत	११९	२५	७
तनहुँ	१४४	२४	९
स्याङजा	२२२	४७	११
गण्डकी	९६६	२१२	६०
नवलपरासी	७८	१६	३
पाल्पा	१७२	२३	१५
गुल्मी	१५५	२९	८
अर्घाखाँची	१११	१९	५
रुपन्देही	११६	४०	९
कपिलवस्तु	१०९	६	७
लुम्बिनी	७४१	१३०	४७
मुस्ताङ	४७	७	२
डोल्पा	३३	२	१
म्याग्दी	६९	७	२
बागलुङ	१२५	४५	६
धवलागिरी	२७४	६१	११
पश्चिमाञ्चल क्षेत्रको जम्मा	१९८१	४०३	११८
रुकुम	७६	११	२
रोल्पा	६३	२	२
सल्यान	९९	१६	२
प्युठान	१२३	२६	६
दाङ	७७	२९	८
राप्ती	४३८	८४	२०

जिल्लाको नाम	प्राथमिक विद्यालय	निम्न माध्यमिक विद्यालय	माध्यमिक विद्यालय
हुम्ला	२१	२	१
मुगु	२१	१	१
तिब्रीकोट	५४	७	–
जुम्ला	७७	२१	१
कर्णाली	१६३	३१	३
जाजरकोट	७८	१८	२
दैलेख	८८	२	१
सुर्खेत	११२	११	३
बाँके	७६	१९	५
बर्दिया	६०	५	१
भेरी	४१४	५५	१२
बाजुरा	६०	११	१
बझाङ	७९	१२	४
अछाम	८१	१२	१
डोटी	१२३	१४	६
कैलाली	९१	१९	२
सेती	४४४	७०	१४
दार्चुला	८९	१३	४
बैतडी	१२१	२१	७
डडेलधुरा	९२	१५	४
कञ्चनपुर	४७	१२	१
महाकाली	३४९	६१	१६
सुदूर पश्चिमाञ्चलको जम्मा	१८०८	२०९	४५
नेपाल अधिराज्यको जम्मा	७९८३	१४८३	४५९

प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक विद्यार्थी विवरण

सारिणी नं. २

२०३१ सालको तथ्याङ्कबाट जम्मा प्राथमिक विद्यार्थी संख्या ४०१०३४ देखिएकोछ । त्यसमध्ये छात्राहरु ६९,३२१ भएको देखिन्छ । २०३० सालको तुलनामा प्राथमिक विद्यार्थी संख्या ११.५२ प्रतिशत वृद्धि भएको देखिन्छ । यस तथ्याङ्क रिपोर्ट जिल्लाबाट पठाईएको डाटाहरूको आधारमा प्रकाशनमा ल्याइएकोछ । २०३१ सालको डाटाबाट निम्न माध्यमिकमा १६०२४८ र माध्यमिकमा ६१३२५ विद्यार्थीहरु भएको देखिएकोछ । त्यस मध्ये नि. मा. वि. मा २६१७९ र मा. वि. मा १०६०६ छात्राहरु भएको देखिएको छ ।

नेपाल अधिराज्यमा पढिरहेका विद्यार्थीहरूमा प्राथमिक तहमा छात्राको १७.२९ प्रतिशत, निम्न माध्यमिक तहमा १६.३४ प्रतिशत र माध्यमिक तहमा १७.२९ प्रतिशत भएको देखिएकोछ । प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार सबभन्दा बढी विद्यार्थीहरू हुने अञ्चल बागमति अञ्चल र सबभन्दा कम विद्यार्थीहरू हुने अञ्चल कर्णाली अञ्चल देखिएकोछ । नेपाल अधिराज्यको १४ अञ्चल मध्ये सबभन्दा बढी छात्राहरु हुने अञ्चल बागमति अञ्चल देखिएको छ । नेपाल अधिराज्यमा विभिन्न विद्यालयहरुमा अध्ययन गरिरहेका विद्यार्थीहरुको क्षेत्र अनुसारको विवरण यस प्रकारछ ।

तालिका ९

विकास क्षेत्र अनुसार विभिन्न स्तरको विद्यार्थी विवरण

क्षेत्र	प्राथमिक			निम्न माध्यमिक			माध्यमिक		
	जम्मा	छात्रा	छात्राको प्रतिशत	जम्मा	छात्रा	छात्राको प्रतिशत	जम्मा	छात्रा	छात्राको प्रतिशत
पूर्वाञ्चल	९८४७८	१९५२६	१९.८३	३८८९५	६५९९	१६.७५	१५१३३	२३३६	१५.४४
मध्यमाञ्चल	१२२५९८	२५०१६	२०.३८	५२४६२	१२६४५	२१.७७	२८८२४	६२६३	२२.५६
पश्चिमाञ्चल	१०३८०४	१७१६७	१६.६०	३८७८४	४६९८	१२.११	१२३६५	१५६१	१२.६२
सु.पश्चिमाञ्चल	७६५५४	६९२२	९.०४	२३११०	२०२३	८.७५	६००३	४४६	७.४३
नेपाल अधिराज्य- भरकोजम्मा	४०१०३४	६९३२१	१७.२९	१६०२४८	२६१७९	१६.३४	६१३२५	१०६०६	१७.२९

देशमा संचालित विभिन्न विद्यालयहरुमा पढ्ने विद्यार्थीहरुको जिल्ला अनुसार तह अनुसारको विद्यार्थी विवरण सारिणीहरूमा देखाइएकाछन् ।

प्राथमिक विद्यार्थी विवरण

सारिणी नं २ (क)

जिल्लाको नाम	कक्षा १		कक्षा २		कक्षा ३		कक्षा १ देखि कक्षा ३ सम्मको जम्मा	
	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा
ताप्लेजुङ	२०४८	२९४	५४१	७१	४९०	६५	३०८९	४३०
पाँचथर	२३९०	४०५	६७५	१२१	७६५	५५	३९००	५६१
इलाम	५११६	११८०	१४३३	२९०	१०४०	२२२	७५९३	१६९१
झापा	७१२१	२१६८	३४९५	१०३६	२८८०	७५८	१३५०६	३९६२
मेची	१७६९२	४०४७	६६४४	१४८७	५१५२	११३०	२९२८८	६६६४
संखुवासभा	२६२४	५३६	८१४	१०९	७४१	९१	४१८९	७३६
तेह्रथुम	२६१४	४२३	८९४	१२५	८६३	१४३	४३७१	६९१
धनकुटा	२८७५	४७८	१४८१	२२५	८४६	११७	५२०२	८२०
मोरङ	५०४५	१३७१	३११२	९४८	२४०७	५५६	१०६२४	२९७५
सुनसरी	४४५८	१२८८	१६२१	५९०	१८०४	५२१	७८९३	२३९९
कोशी	१७६०६	४०९६	७९३२	१९९७	६७३१	१५२८	३२२६९	७६२१
सोलुखुम्बु	२१०५	४५१	७७३	१३६	६०२	९२	३४८०	६७९
भोजपुर	३४८२	५७८	१४३०	२४४	१३१४	१८९	६२२६	१०११
खोटाङ	४३६१	६५०	११९१	१०५	१०५९	१०६	६६११	८६१
ओखलढुङ्गा	२८८४	३८६	८३५	८९	६२२	९	४३४१	४८४
उदयपुर	१३६५	१९७	४५५	४६	३८०	३५	२२००	२७८
सप्तरी	३४८६	५७३	१११४	२४७	१५४८	२१६	६१४८	९७६
सिराहा	४२४८	६२९	१४२६	१३९	१४४१	१६४	७११५	९५२
सगरमाथा	२११३१	३३९४	८०१४	१०३६	६९६६	८११	३६९२१	५२४१
पूर्वाञ्चलक्षेत्रको जम्मा	५६२२९	११५३७	२२४००	४५२०	१८८४९	३४६९	९८४७८	१९५२६

	कक्षा १		कक्षा २		कक्षा ३		कक्षा १ देखी कक्षा ३ सम्मको जम्मा	
जिल्लाको नाम	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा
दोलखा	२९५६	४९६	८७६	९०	८६२	७४	४६८४	६६०
रामेछाप	२७२७	३४१	१२१०	७३	१०८२	४१	४९१९	४९५
सिन्धुली	२८९६	५०६	८५५	१०३	६७७	५७	४३२८	७६६
धनुषा	२७३४	३९२	१२७१	१९६	१२९४	१८६	५३९४	७७४
महोत्तरी	३८२९	४११	१२४१	२१४	१३८८	२३६	६४८८	९९१
सर्लाही	२५६८	४५२	८८८	१४४	८२६	११३	४२८२	७०९
जनकपुर	१८८२१	२५२८	६४६०	९२०	६१७३	७७७	३०६८८	४२८५
सिन्धुपाल्चोक	३१४५	३८०	६२५	४३	३०५	४७	४२७३	४८०
रसुवा	६४८	१२०	१५४	२१	८८	१२	८९०	१५३
नुवाकोट	२५८१	४६८	५६४	९०	४८५	७१	३७३०	६२९
धादिङ	३६६७	४७७	८९५	५५	७४५	५५	५३०७	५३७
काभ्रेपलाञ्चोक	४२६५	६६४	२२०६	३११	१२४६	१७२	७७१७	११४७
भक्तपुर	२४०६	४७९	११७८	२४७	११९०	२३८	४७७४	९६४
काठमाडौं	१०२४०	३४०२	५७२९	२६३२	५५९०	२१७४	२११५९	७८११
ललितपुर	४५७८	१५४८	२५५८	७९९	२११०	६७४	१०२४६	३०२१
बागमती	३२७८२	७५४३	१२९७४	४०८८	१२०९३	३३९३	५८९१४	१४७२४
मकवानपुर	३३९६	५८२	११२८	२०७	११६०	२४८	६०५४	१०३७
चितवन	६५१७	१८७९	२६०४	७५९	३१४१	४८८	११२६२	३१२६
रौतहट	३३९०	४६७	११५९	१३४	९९२	१२९	५५४१	७२३
बारा	३१००	४३८	५३७	११५	१०३९	१३५	४७३६	७०८
पर्सा	३२१४	६१३	१०५४	१९४	९९४	२०६	५२६२	१०१३
नारायणी	२०११७	३९७९	६६५२	१४२९	६३२६	११९१	३२९९५	६६०३
मध्यमाञ्चलक्षेत्रको जम्मा	७११८०	१४९५०	२५०२६	६१०७	२४४३२	५३२९	१२२४९८	२५७१६

	कक्षा १		कक्षा २		कक्षा ३		कक्षा १ देखी कक्षा ३ सम्मको जम्मा	
जिल्लाको नाम	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा
गोरखा	५०१९	५९५	१७७२	२२७	१४२९	१६४	७२९४	९८६
मनाङ	८८४	७१	४४	९	१६	८	२४४	८९
लमजुङ	५६५६	९०६	१३२९	२०२	११२९	११९	७६१४	१२३०
कास्की	६२२९	८५८	२८००	५३१	२३६४	३६५	१०१७३	२८०४
पर्वत	३३२९	६४८	१२१८	१४४	१११९	९६	४६५९	८०८
तनहुँ	३८०१	७०१	१३४०	१६३	११०४	१४६	६२४०	१०६०
स्याङ्जा	७८१६	१२०५	२६९४	२७८	२३४५	२६०	११८५०	१७०९
गण्डकी	३३६०१	५६०४	१११३४	१३५०	९३३०	११५५	५००५४	८०२९
नवलपरासी	३०६१	४७४	१०६५	१३५	९९०	१३४	५०८८	७४४
पाल्पा	५५४३	११५०१	१६४०	३९३	१८०१	२५३	९२३४	१७३७
गुल्मी	५१०७	८९०	२१३५	३५१	१८७३	१६५	९०८५	१३९३
अर्घाखाँची	३१४०	३३०	११७४	९४	१०४४	७२	५३५८	५०३
रूपन्देही	४३०५	९५३	२६९०	५५६	१०४४	४०५	८०३९	१९२०
कपिलवस्तु	३६०४	३३७	५४१	११४	७७३	७८	४४१८	५४९
लुम्बिनी	२३८६१	४१०५	९०३६	१९६६	८३५५	११५८	४२०५४	६८२९
मुस्ताङ	१०५१	३३१	३५७	१०४	२०९	८२	१७१७	५१७
[illegible]	८५१	१९०	१९५	३९	१९९	२२	१२४५	२४१
म्याग्दी	१४११	२९०	३५०	४५	३७०	४०	२१३१	३७५
बाग्लुङ	३७७५	४७७	१४५०	१५७	९३७	८१	६१९२	७१९
धवलागिरी	७०८८	१२८८	२३५२	३३५	१८४१	२२२	११२८५	१८५२
पश्चिमाञ्चलको जम्मा	६०५५०	११०७७	२३३३४	३५७८	१९५३०	२५५२	१०३४०४	१७१९७

	कक्षा १		कक्षा २		कक्षा ३		कक्षा १ देखी कक्षा ३ सम्मको जम्मा	
जिल्लाको नाम	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा
रुकुम	१९८८	१५१	५७८	२१	३६८	१०	२९३४	२१२
रोल्पा	४६७३	४२५	१४२३	६९	९३१	२८	७०२७	५२२
सल्यान	१६०३	८७	७२६	४५	६४१	३१	२९७०	१६३
प्यूठान	२०८६	१८३	११३५	६३	८२४	६७	४०४५	३१३
दाङ	२२२५	५४९	१४३१	२०८	८५५	११०	४६११	९४५
राप्ती	१२६७५	१३९५	५३०३	४००	३६४९	२४६	२१६२७	२१५१
हुम्ला	६४९	२९	१३१	११	१४१	६	९३१	४६
मुगु	६५०	२६	२३८	८	१५५	८	१०५३	४२
तिब्रिकोट	४२९	३५	११७	४	९६	१	६४२	४०
जुम्ला	१५८८	४१	५७५	२२	४३५	८	२५९८	७१
कर्णाली	३३१६	१४१	११११	४५	८२७	२३	५२५४	२१०
जाजरकोट	१६६१	१३८	५२३	४५	४२०	३२	२६०४	२१५
दैलेख	३६८१	८२	६०७	५१	५२८	३१	४८१६	१४४
सुर्खेत	३२७५	४०७	७८९	५६	७३३	४७	४७९७	५१०
बाँके	२११९	३८६	१२५७	२३४	७०६	१३३	४०९२	७५२
बर्दिया	२५२८	३८६	६३९	९५	७०६	११५	३८७१	५२८
भेरी	१३११०	१३४१	५८२५	४०१	२९११	३०८	२०१४८	२२५०
बाजुरा	१७३१	५५	५०४	२४	३३७	२६	२५७०	१०५
बझाङ	१८३३	७८	४०६	१०	४१७	५	२६५२	९८
अछाम	१७८९	४६	६७८	३८	४२०	११	२८८७	९५
डोटी	२५२४	१००	१००३	९०	८७१	६०	४४०८	२५०
कैलाली	२५११	३३७	११५०	१२८	६२४	७४	४२८५	५३९
सेती	१०४०४	६१४	३८०९	६८७	२६४९	१५६	१६३०२	१०७७

जिल्लाको नाम	कक्षा १ जम्मा	कक्षा १ छात्रा	कक्षा २ जम्मा	कक्षा २ छात्रा	कक्षा ३ जम्मा	कक्षा ३ छात्रा	कक्षा १ देखी कक्षा ३ सम्मको जम्मा	कक्षा १ देखी कक्षा ३ सम्मको छात्रा
दार्चुला	१९५७	२२१	७५५	३६	५४५	२९	३२५७	२८६
बैतडी	८३८	६९	३३०	२६	३२०	१६	१४८८	१११
डडेलधुरा	२३५९	३१९	१२२८	१०२	१००५	८३	४५९२	५०५
कञ्चनपुर	१८३०	२०७	६६०	५७	७४८	६८	३२३८	३३२
महाकाली	६९७७	८१६	२९५०	२२१	२६२६	१९९	१२५८३	१२३४
सु. पश्चिमाञ्चलको जम्मा	४१६०२	४०६५	१७०२८	१५५५	१५९१४	११०२	७४५४४	६७२२
नेपाल अधिराज्यको प्राथमिक विद्यार्थी संख्या	२७५५२१	४११२९	४९७८८	१६७९०	७५७२५	१२४१९	४०१०३४	६९३३१

निम्न माध्यमिक विद्यार्थी विवरण

तालिका नं २ (ख)

	कक्षा ४		कक्षा ५		कक्षा ६		कक्षा ७		कक्षा ४ देखि कक्षा ७ सम्मको जम्मा	
जिल्लाको नाम	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा
ताप्लेजुङ	१७६	१६	१००	२६	१६८	१७	११४	१२	५६१	७१
पाँचथर	२३६	२३	१८५	१९	२२३	१८	१६४	१५	८०८	७५
इलाम	५१२	९६	४२७	१८०	४७६	१०६	३४१	६१	१८०७	४७३
झापा	१७८२	४०६	१३२०	२०३	१४०२	२८२	९२४	२०३	५४२८	१२११
मेची	२७१०	६२०	२०७६	५०८	२२६९	४६०	१६१२	२८२	८६६४	१८७०
सखुवासभा	३७७	५६	२७३	३९	३०९	३९	१६६	२२	११२७	१५६
तेह्रथुम	४२७	५७	३५१	५५	३०१	५८	२१६	३६	१४०७	१९९
धनकुटा	६२२	९०	३८३	६२	३१८	२८	२२६	३५	१५४९	२१५
मोरङ	२०३३	५५२	१५२७	४०१	१२२६	३३८	११६०	२४४	५९३६	१५३५
सुनसरी	१२८०	३६८	१००३	२७२	८५५	२५९	९५०	२६६	४१९८	११६५
कोशी	४७३९	११२३	३६२१	७१९	३९२९	७४६	२०८८	६०२	१४२७७	३२७०
सोलुखुम्बु	४०३	५८	३१५	६०	१२६	२१	१५४	१५	११०१	१५५
भोजपुर	९०६	१२१	८०९	९०	४१९	४६	३०६	३१	२४१२	२६८
खोटाङ	७२४	५२	५७१	४०	२६९	१९	२८३	१७	१८५४	१२८
ओखलढुंगा	४८७	२४	३६५	६४	१६८	६६	१४५	१६	११६२	१७१
उदयपुर	२९१	२३	२२९	२७	१०८	८	८२	८	८१०	६६
सप्तरी	१६५५	१२४	९९०	८६	११५०	९०	९४८	३८	४५८३	३६८
सिराहा	१२५७	१०२	११०७	१०८	८८४	२९	७४३	४०	४०९१	८७७
सगरमाथा	५६२७	५२२	४४४९	३३६	३१२७	२४५	२७२१	१२१	१५९४८	१४०३
पूर्वाञ्चलक्षेत्रको जम्मा	१३०७६	२२६५	१०१४२	१५५२	८२५५	१४२१	७१२२	१००५	३८८९५	६५१३

	कक्षा ४		कक्षा ५		कक्षा ६		कक्षा ७		कक्षा ४ देखि कक्षा ७ सम्मको जम्मा	
जिल्लाको नाम	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा
दोलखा	४८१	३१	३५८	४२	२३६	४९	१८९	४८	१२२४	१७०
रामेछाप	६१३	४९	७७५	३३	९७	१०	१०६	११	१५९१	१०३
सिन्धुलीमाढी	४५८	५८	६३७	४४	११६	८	९२	६	११४०	११६
धनुषा	१२२०	१९१	९९०	११३	१०५८	१९३	९१५	९८	४१८३	४९२
महोत्तरी	१०८०	२००	९९०	१४७	७३७	२९	६८१	४०	३५२८	४२३
सर्लाही	६३९	७७	५८३	६६	४५३	४०	३८६	३८	२०४१	२२१
जनकपुर	४६९१	६०६	३७४३	४४५	२७३४	२६४	२३२७	२४१	१३४९५	१५५६
सिन्धुपाल्चोक	९३	१९	९७	१४	७६	६	५७	१०	३२३	४९
रसुवा	३६	५	१३	२	७	—	३	—	५९	७
नुवाकोट	२११	४३	२९०	२४	१७७	२६	१४८	२३	८२६	११४
धादिङ	४०५	३६	३०१	१८	१७६	—	९६	—	९७८	५४
काभ्रेपलान्चोक	८२७	१०९	५०८	७२	५१४	३७	२९५	३१	२१४४	२५०
भक्तपुर	८२३	१७८	६९९	१२७	६६३	१२२	५०७	१२८	२७१६	५५५
काठमाडौं	७१४९	१८२३	४७०९	१४४५	४०७६	१३६४	३६६३	११०५	१९५९७	५७३९
ललितपुर	१६६२	६०५	१२३५	५४९	११९५	३८८	१०२५	३५९	५२८७	१८८७
बागमती	८३९०	२८८०	७५१९	२१५८	६८७४	१९५९	५९७४	१६५४	२८८०७	८६११
मकवानपुर	१०३७	२१०	८४९	१६४	६२१	५७	२२४	४८	२७४१	४८९
चितवन	२२५९	४८३	१४६२	२९३	९५३	१०५	११८७	१७४	५८६१	११२५
रौतहट	८०३	८१	६८४	६०	५७४	३९	४६९	२८	२४१८	२०८
बारा	९८१	१२७	६९७	८२	५१६	४४	४१२	४०	२६०८	२९२
पर्सा	९८७	१४५	८९२	१३८	१२०४	२०३	११४८	१७७	४२३१	६६३
नारायणी	६०६७	१०४६	४५८४	७३७	३९३६	४२८	३४४०	४६७	१८२२७	२७७८
मध्यमान्चलक्षेत्रको जम्मा	१९०६८	४८७२	१५५४६	३३४०	१३१०४	२७३१	११७२१	२४०२	५९४६९	१२३४५

	कक्षा ४		कक्षा ५		कक्षा ६		कक्षा ७		कक्षा ४ देखि कक्षा ७ सम्मको जम्मा	
जिल्लाको नाम	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा
गोरखा	५८७	६३	५४३	८४	५६०	४९	४११	४१	२०८१	२३७
मनाङ	७	—	६	—	१२	—	७	—	३२	—
लमजुङ	६६७	१०६	५८२	५४	६३३	४४	३८६	२१	२२३१	२२८
कास्की	१९९५	१८१	१८४३	२३२	९३६	१४५	१११०	१६६	५८८४	७२४
पर्वत	११०९	९३	७४०	७६	४७६	१६	६०३	१५	२९२८	२००
तनहुँ	७६१	८५	५७८	५२	५०६	४४	३१५	२३	२२१३	२०४
स्याङ्जा	१९८८	१२२	१००६	८०	८८६	५४	७०३	४०	४५८३	२९६
गण्डकी	६६१४	८४३	४७६८	५०८	३७९०	३४२	३६८०	३१६	१८४२२	२००९
नवलपरासी	७८७	१०६	४९९	५८	२२२	४५	२२६	३४	१७३४	२४३
पाल्पा	१९००	११९	१४९९	१६१	५५८	१४५	५३०	१००	४४८७	५२५
गुल्मी	१९८३	९२	१३०५	८८	७०३	६१	५६५	२२	४५५६	२६३
अर्घाखाँची	७२८	४४	५०४	२४	३५४	१४	३४८	१०	१९३४	९२
रुपन्देही	२१३९	३४३	११६०	२२७	१०५२	२०७	७३९	१३७	५०९०	९१४
कपिलवस्तु	७४१	८२	६१०	८३	४५५	४१	३४२	३८	२१४८	२४४
लुम्बिनी	८२७८	७८६	५५७७	६४१	३३४४	४९५	२७५०	३४३	१९७१५	२२१७
मुस्ताङ	२५३	४८	१५३	२५	११५	१२	६०	११	५८१	९६
डोल्पा	१०४	३१	६५	८	५३	—	१९	—	२४१	३९
म्याग्दी	३८६	२९	२०३	२७	१०२	११	९१	१२	७८२	७९
बाग्लुङ	६२०	८३	४६४	४३	३१९	२४	२३१	२५	१६३४	१७५
धौलागिरि	१३६३	१८१	१००५	१०३	५८०	५०	४०१	४८	३३४९	३८२
पश्चिमाञ्चलविकास क्षेत्र	१३२०९	१५४१	११९६०	१३५२	७७९३	८९७	६५१६	७०६	२८७४८	४६९८

जिल्लाको नाम	कक्षा ४		कक्षा ५		कक्षा ६		कक्षा ७		कक्षा ४ देखि कक्षा ७ सम्मको जम्मा	
	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा
रुकुम	२९५	१९	१९४	१६	१५२	१४	१२०	१०	७७१	५९
रोल्पा	६२२	२५	३८८	७७	१३७	४	१३०	१८	११९८	७०
सल्यान	३००	१२	२९६	१३	९८	१०	११८	८	८३६	४३
प्युठान	५०२	३३	४०१	२५	२६८	१६	३३४	१३	१५०५	८७
दाङ	८८६	१६७	८३४	१११	६०३	९२	३३१	६६	२६५४	४३६
राप्ती	३७०५	२५६	२११३	२१२	१३१५	१३६	११०१	१११	७१२४	७१४
हुम्ला	१६०	५	५७	२	६०	—	३१	—	३०८	७
मुगु	७७	२	६६	३	३३	३	३०	१	२००	९
तिब्रिकोट	६६	—	३४	१	६०	—	१९	—	१७९	१
जुम्ला	१६९	५	१३५	७	९१	५	५३	७	४६८	२४
कर्णाली	४५२	१२	३८१	१३	२४४	८	१३५	८	११६२	४१
जाजरकोट	३६०	१५	२११	१०	१०७	७	९१	२	७४१	३४
दैलेख	४५७	९	३३५	१६	१२०	९	८२	८	९९४	३६
सुर्खेत	२६०	२१	२१०	१६	२३५	२१	१६५	१६	९००	७४
बाँके	५११	१११	३७७	८६	३४२	८०	२६३	५७	१४९४	३३४
बर्दिया	४२०	४२	२६८	५२	२३९	२१	१९७	२२	१०२४	१३७
भेरी	१९९८	१९८	१४४२	१८०	१०४४	१३०	७३०	१२५	५२१४	६३९
बाजुरा	२६८	६	१८८	—	४९	—	४४	—	५४९	६
बझाङ	२७८	८	१७१	३	२६७	१२	१६४	१३	८८०	४३
अछाम	३१४	७	२५४	३	१५८	५	५६	१	७८३	१६
डोटी	६६०	४०	४१३	५९	२०४	१२	२६८	९	१५५५	११०
कैलाली	३८६	४६	२८८	४४	२७७	१२	१७६	१४	११२७	१२०
सेती	१९०६	१०७	१३१५	९९	९५४	४१	७०८	३६	४६०४	३०१

	कक्षा ४		कक्षा ५		कक्षा ६		कक्षा ७		कक्षा ४ देखि कक्षा ७ सम्मको जम्मा	
जिल्लाको नाम	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा
दार्चुला	५५३	३३	२८५	१५	२४७	७	१७४	३	१२१९	५८
बैतडी	२२८	१३	१८१	३	२१४	३	१७४	४	७९७	२३
डडेलधुरा	७१३	६५	५८२	५३	२५२	१६	२२०	९	१७६७	१४३
कञ्चनपुर	३६०	३८	१०९	२२	२२५	१८	१५९	७	९५२	८४
महाकाली	१८५४	१४९	११५७	९३	९३८	४४	७२७	२३	४७३५	३०८
सु.पश्चिमाञ्चलक्षेत्रको जम्मा	८९८५	७२०	६१८८	५९७	४५१६	३८६	३४९१	३०३	२३११०	२०३३
नेपाल अधिराज्यको नि.मा. विद्यार्थि संख्या	५८८२४	९२००	४३०३६	७०४१	३३९६८	५४३५	२८८९०	४४८६	१३०२५८	२६१७९

माध्यमिक विद्यार्थी विवरण

तालिका नं २ (ग)

जिल्लाको नाम	कक्षा ८		कक्षा ९		कक्षा १०		कक्षा ८ देखी कक्षा १० सम्मको जम्मा		कक्षा १ देखि १० सम्मको जम्मा	
	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा
ताप्लेजुङ	१२६	४	९८	६	७०	५	२९४	१५	३९९४	३१६
पाँचथर	९५	७	९१	७	९१	४	२७७	१८	६१८५	६५४
इलाम	२००	५१	२२३	४२	१६३	३३	५८६	१२४	१०००६	२१८८
झापा	८५१	१२४	५७८	११२	५०६	८६	१९३५	३२२	२०८३६	५९९५
मेची	१२४१	२१४	९९०	१६७	८३१	१२८	३०७२	४४९	४१०७८	९०५३
संखुवासभा	२४२	९३	१८२	१८	१२१	१२	५४८	४५	५७४४	९३६
तेह्रथुम	२९९	२८	२२०	२५	१९३	१०	६०२	३४	६४५०	९५४
धनकुटा	२४२	४०	१२४	३२	१२९	२१	४९५	९४	७२८६	११३९
मोरङ	१०३३	२४८	७७८	१९१	८००	२०४	२६११	६७७	१९१३१	५१८७
सुनसरी	७७३	१८१	८२८	१८०	६०३	१५४	२२१०	५१५	१४३०१	४०७९
कोशी	२४४३	५२०	२०३२	४८१	१८३१	४०३	६३५६	१४०४	५३९१२	१२९९५
सोलुखुम्बु	३८	१	५८	१२	४३	६	१६१	२०	४७५०	८६१
भोजपुर	२०८	३१	३५७	३१	२६२	२४	८०७	९९	९५५३	१४०८
खोटाङ	१२७	५	१६८	८	१६२	६	४५७	१९	८९२२	१००८
ओखलढुंगा	१००	१२	९५	६	८०	६	२७५	२४	५७७८	६०१
उदयपुर	८२	१	९५	२	६८	२	२१५	१३	३२०५	३५७
सप्तरी	९४३	५६	६२४	४८	७२०	६६	२२८७	१७०	१३७१८	१८८४
सिराहा	५२४	३२	५१०	१३	४६७	२५	१४९८	६१	१२६३४	१३००
सगरमाथा	२११२	१४४	१७३४	१२५	१८०२	१०६	५७०५	३५१	५८५७०	७०२७
पुर्वाञ्चलका अञ्चलको जम्मा	५०१६	९११	४८९६	७८६	४४६१	६३७	१४११३	२२३६	१५३५०६	२८३७५

	कक्षा ८		कक्षा ९		कक्षा १०		कक्षा ८ देखि कक्षा १० सम्मको जम्मा		कक्षा १ देखि १० सम्मको जम्मा	
जिल्लाको नाम	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा
दोलखा	१६३	२५	९९	१५	९३	१५	३५५	५५	५२२३	८३१
रामेछाप	६८	४	३४	४	६२	६	१६८	१७	३४४८	६३५
सिन्धुली माडी	१६७	१५	१४९	१०	७२	९	३८८	३४	५८८३	९९६
धनुषा	८२८	८६	६५३	४७	७५४	१०७	२२६५	२४०	११७७५	१५२९
महोत्तरी	५५३	१७	४८०	१७	३३३	१३	१३६९	५७	११३८१	१४७१
सर्लाही	३१२	२१	२७७	१२	२६०	२०	८४९	६०	६११०	९९८
जनकपुर	२११९	१८१	१६४६	११२	१८७७	१७०	५४४४	४६३	४३६६७	६४०४
सिन्धुपाल्चोक	२५	४	२८	—	४१	३	९५	८	४६९५	४६७
रसुवा	२	—	—	—	—	—	२	—	२३१	१४२
नुवाकोट	११६	१२	८९	११	७५	१४	२८०	३८	४८६२	८०१
धादिङ	९५	—	४५	—	१४	—	१५४	—	६२४२	५११
काभ्रे पलान्चोक	२६३	३६	१३०	३३	१२४	४१	५१४	११२	१०५४५	१२४९
भक्तपुर	५००	११८	४५५	११५	४५२	८६	१४५६	३१७	९१३६	१८३६
काठमाडौं	३१८३	१०१२	३४०९	१२८७	३३६२	१०७७	९५५४	३३३२	४०६६४	१३७८८
ललितपुर	९४८	२९७	९४०	५०१	८४१	३६९	३०२९	८६७	१८४८३	३६३५
बागमती	५१२३	१५८३	५१६२	१७०६	४९२०	१६३५	१५२१३	४६५४	१०२१०५	२००२९
मकवानपुर	२०८	५८	१०९	४८	११७	२२	४३४	१२३	८७७१	१६४५
चितवन	८७६	११२	६९०	७३	३२१	४७	१८४७	२३३	१८९०७	४०८४
रौतहट	३५३	१६	३०२	१८	२७८	३१	[illegible]	४७	८९८३	९६९
बारा	२४८	२५	२८७	२९	१४४	११	६८०	८२	८१६२	१०८४
पर्सा	१२४४	२६४	१३२४	२६४	९६०	१८२	३५२८	७३९	१३०६३	२३१५
नारायणी	२९७१	४६३	२६७३	४१२	१८४४	२८१	७४८७	११२६	५८११९	१०५१६
मध्यमाञ्चल	१०२१२	२०२४	९४६१	२२३६....	८०५१	१९३६	२७८२४	६२६३	२०६८९१	४४१२९

जिल्लाको नाम	कक्षा ८		कक्षा ९		कक्षा १०		कक्षा ८ देखि कक्षा १०सम्मको जम्मा		कक्षा१ देखि१०सम्मको जम्मा	
	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा
गोरखा	२८७	१९	२३०	१०	१७९	७	६२८	३६	१००६३	१ ३९
मनाङ	—	—	—	—	—	—	—	—	३७५	७५
लमजुङ	३३५	२३	२५५	७	१९७	९	८३७	३९	१०७०२	१५४७
कास्की	९२३	१४०	७८३	२१९	४०५	६५	२११०	४२४	१७६७३	३८९२
पर्वत	२५९	८	२०६	९	१६२	८	६३७	२५	८८१७	११११
तनहुँ	२८६	२८	२७४	१५	२०१	५	७६१	४८	९३९५	११९२
स्याङ्जा	४५२	३०	४४२	२८	४०५	१७	१२९९	७६	१३९१७	२०८१
गण्डकी	२५५१	२४८	२२१०	२८८	१६०९	११२	६४३०	६४८	७८९१७	११२३६
नवलपरासी	१८०	१५	११४	७	७५	१०	३६९	३२	७३१९	१०४९
पाल्पा	४४३	८७	४२६	१०२	३६६	१०९	१२३५	७९८	१४४९१	२३००
गुल्मी	३९६	१६	२२६	१६	१७१	७	७९३	३९	१२३९३	१३४८
अर्घाखाँची	१९६	८	१२४	९	१०२	२	४२२	१९	७६१४	६९४
रुपन्देही	६७४	१३२	३८२	१३५	४९७	८५	१५५३	३५२	१४९८२	२५९६
कपिलवस्तु	३२१	२९	२४३	२६	२०९	२३	७७६	७८	७४२९	८२१
लुम्बिनी	२२१०	२५७	१५११	२८५	११६०	२३६	५०८८	८०८	६४१५७	८४५१
मुस्ताङ	४४	४	२९	५	३०	३	१०३	२	२४९१	६९५
डोल्पा	६	—	९	—	२	—	१७	—	१६१३	२३०
म्याग्दी	८१	८	५०	४	४१	४	१५०	१०	३०९४	४७१
बाग्लुङ	१९७	३०	१५२	२०	१११	११	४८७	५९	८५४१	९३२
धवलागिरी	३३६	४२	२०७	२६	२२४	२७	८४७	१०५	१५४७९	२३२९
पश्चिमाञ्चलक्षेत्रको जम्मा	५०९७	५४७	३९९५	५९९	३२०१	३८५	१२२९५	१५६१	१५४४५३	२३५२६

	कक्षा ८		कक्षा ९		कक्षा १०		कक्षा ८ देखि कक्षा १० सम्मको जम्मा		कक्षा १ देखि १० सम्मको जम्मा	
जिल्लाको नाम	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा
रुकुम	५९	४	४०	४	४७	३	१५०	११	२०१५	२८६
रोल्पा	१११	३	३९	३	२६	१	१७६	७	८५२१	५९९
सल्यान	८०	६	४२	३	४५	११	१६७	२०	४०५३	३०६
प्युठान	१९३	१०	१४६	२	१९७	५	४५६	१८	६०९६	४१७
दाङ	३५१	३४	३१९	३१	६२४	२१	१०२६	८७	८२२१	१४२४
राप्ती	७९८	५७	५८६	४५	५७९	४१	१९६३	१४३	३०००६	३०१८
हुम्ला	६	—	—	—	—	—	६	—	१६७५	६३
मुगु	१३	२	४	—	५	—	२२	२	१२८२	५६
तिब्रिकोट	४	—	—	—	—	—	४	—	८२५	८१
जुम्ला	२४	२	२१	—	३४	३	८९	५	३१५५	१०६
कर्णाली	४७	४	२५	—	३९	३	१११	७	६९३७	३०६
जाजरकोट	७८	२	२४	१	११४	५	२१६	८	१९४०	११८
दैलेख	७१	५	४७	३	३०	—	१४८	७	३३५८	१९०
सुर्खेत	१२१	६	७२	५	७९	६	२८०	१७	५२७७	६०६
बाँके	२५०	४८	१८६	४१	१७८	९९	६१४	१९९	६१५५	१०१६
बर्दिया	१६०	१६	५६	१०	५६	४	२७८	३०	४१२३	८३५
भेरी	६०५	७६	४१०	६१	४५६	५४	१४७१	१११	२०४८३	३०२०
बाजुरा	२८	—	१७	—	७	—	५२	—	३१६८	१११
बझाङ	३८	५	४८	२	३१	—	११७	७	३६४५	१४८
अछाम	१०२	१	३७	२	२६	२	१६५	३	३९५५	१९३
डोटी	१४६	८	१०१	१०	८९	५	३३६	२३	६३०९	३५४
कैलाली	१६०	१३	८४	६	९५	७	३३९	२६	५९२१	६५५
सेती	४९४	२७	२७८	२०	२४८	१५	१०४३	६२	२३०४५	१४६०

	कक्षा ८		कक्षा ९		कक्षा १०		कक्षा ८ देखि कक्षा १० सम्मको जम्मा		कक्षा १ देखि १० सम्मको जम्मा	
जिल्लाको नाम	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा
दार्चुला	१२१	३	१५८	६	९५	४	३८४	१३	४८६०	३६०
बैतडी	१२६	७	१४५	२	११४	३	३८५	१२	२६७०	१४६
डडेलधुरा	१८२	२	१४८	—	७६	—	३१८	२	५०५७	६५०
कञ्चनपुर	११२	७	७३	५	७५	४	२६०	१६	४४५९	४३२
महाकाली	५५२	१९	५२५	१३	३६०	११	१४०७	४३	१७०४६	१५८५
सु.पश्चिमाञ्चलक्षेत्रको जम्मा	२४२७	१८३	१०९३	१३९	१३८२	१२४	६००३	४४६	१०५६६७	९३२१
नेपाल अधिराज्यको वास्तविक विद्यार्थी संख्या	२२६२३	७७७३	२०२३५	३०५१	१७४६७	३०८२	६१२३५	१०६०६	६२५६१०	१०६११६

प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक विद्यालयहरूमा शिक्षकहरूको विवरण

सारिणी नं. ३

अधिराज्य भरीमा सञ्चालित विभिन्न प्राथमिक, निम्न–माध्यमिक तथा माध्यमिक विद्यालयहरूबाट प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार जम्मा शिक्षक २६२९४ मध्येबाट [illegible] मात्र तालीम प्राप्त शिक्षक १०१३४ छन् । २०३० को तुलनामा शिक्षकहरूमा कुनै वृद्धि भएको देखिएको छैन । २०३१ को सञ्चालित तथ्याङ्कअनुसार क्षेत्र अनुसारको शिक्षक विवरण यस प्रकारछ ।

तालिका १०

विकास क्षेत्र अनुसार विभिन्न स्तरको शिक्षक विवरण

क्षेत्र	प्राथमिक शिक्षक	निम्न-माध्यमिक शिक्षक	माध्यमिक शिक्षक
पुर्वाञ्चल	४८०७	१५५०	८६१
मध्यमाञ्चल	४७१५	१४१२	१८८७
पश्चिमाञ्चल	४७१२	१५२६	७५६
सु. पश्चिमाञ्चल	३२९२	६२६	४३०
नेपाल अधिराज्यको जम्मा	१७,५२६	५२५४	३४९४

सम्पूर्ण अधिराज्यका शिक्षकहरूमा सबैभन्दा बढी शिक्षक भएको अञ्चल बागमती र सबैभन्दा कम शिक्षक भएको अञ्चल कर्णाली देखिएकोछ ।

नेपाल अधिराज्यभरीको सम्पूर्ण शिक्षकमा ३८.५८ प्रतिशत शिक्षक तालीम प्राप्तछन् । अधिराज्यभरीको तह अनुसारको जिल्ला जिल्लाको शिक्षक विवरण तलका सारिणीहरूमा देखाइएकाछन् ।

प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक

शिक्षक विवरण

सारिणी नं. ३

जिल्ला को नाम	प्राथमिक संख्या	शिक्षक ता. प्रा.	नि. माध्यमिक संख्या	शिक्षक ता. प्रा.	माध्यमिक संख्या	शिक्षक ता. प्रा.
ताप्लेजुङ	६००	७१	६९	१३	१६	६
पाँचथर	२३९	३१	४५	४१	२१	८
इलाम	३५२	१८१	९२	२४	३२	१०
झापा	६४३	१८०	२१४	५३	१०१	४२
मेची	१३५८	३५०	४०६	१३७	१७१	६६
संखुवासभा	२३१	८१	७२	३१	२२	८
तेह्रथुम	२४५	९३	११३	३६	३०	१०
धनकुटा	३०१	१२४	११६	२७	३८	११
मोरङ	४३२	१५०	२३०	११४	११३	४८
सुनसरी	४०७	१८१	१०२	७२	११२	४८
कोशी	१६१०	६४९	७१३	२९१	३१२	१२५
सोलुखुम्बु	११३	३०	२८	--	२०	२
भोजपुर	३६८	२०३	७३	४	८८	९
खोटाङ	२२४	५४	७१	४	४५	६
ओखलढुङ्गा	१८१	७५	१९	--	६९	३
उदयपुर	११६	३५	१७	—	१७	—
सप्तरी	३१२	२१८	१३९	९६	९२	२०
सिराहा	३३८	१५८	११९	२०	७४	११
सगरमाथा	१८७५	८९१	५११	१२६	३७८	७२
पूर्वाञ्चलको जम्मा	४८०३	२०३२	१६३०	५५४	८६१	२५३

जिल्लाको नाम	प्राथमिक जम्मा	शिक्षक ता. प्रा.	नि. माध्यमिक जम्मा	शिक्षक ता. प्रा.	माध्यमिक जम्मा	शिक्षक ता. प्रा.
दोलखा	१६५	६२	२२	५	१९	४
रामेछाप	१६९	५५	४	—	२०	२
सिन्धुली	१६०	८२	१०	—	२४	२
धनुषा	२६९	१९७	२०१	१०७	२२१	११६
महोत्तरी	३४२	१८०	४०	१९	८८	२८
सर्लाही	२११	३५	२४	३	७४	१३
जनकपुर	१३१६	६११	३०१	१३४	४४६	१६५
सिन्धुपाल्चोक	१८९	६५	१६	६	१२	३
रसुवा	३९	१२	१	१	—	—
नुवाकोट	१५१	६३	२५	११	१५	१
धादिङ	१७१	३९	२१	—	१८	—
काभ्रेपलाञ्चोक	३०८	१८७	६७	३४	३७	२३
भक्तपुर	१८०	१०१	८३	६०	५२	३०
काठमाडौं	७१३	३३०	४०८	९३	४११	१११
ललितपुर	२६०	१४७	१३१	४७	१९८	४५
बागमती	२०१५	८७४	७८६	२५२	६५०	२१३
मकवानपुर	१४०	४९	१३	—	३३	३
चितवन	४०७	२७१	१८०	८६	७८	४२
रौतहट	३०१	२१९	३०	१०	७४	९
बारा	२६७	१४३	६४	४	३९	३
पर्सा	२१४	१८६	३९	६	१०७	५२
नारायणी	१३२४	८६८	३२६	१०६	३३१	१०९
मध्यमाञ्चल क्षेत्रको जम्मा	४७१५	२३०३	१४१३	४९२	१४४७	४८७

जिल्लाको नाम	प्राथमिक जम्मा	शिक्षक ता. प्रा.	नि. माध्यमिक जम्मा	शिक्षक ता. प्रा	माध्यमिक जम्मा	शिक्षक ता. प्रा.
गोरखा	२२६	१८३	७५	६०	४४	११
मनाङ	२१	१२	३	२	—	—
लमजुङ	३२०	९४	१३८	२९	५७	२१
कास्की	२९६	६०६	४४५	१३४	१२३	६५
पर्वत	२३५	७१	६४	१	४९	१
तनहुँ	३३४	१४५	१६२	३०	४५	१३
स्याङ्जा	५५८	१०७	५११	७६	७८	३३
गण्डकी	२२१४	९९५	८६६	३८२	३२६	१४४
नवलपरासी	१९३	१०४	२६	२	२८	५
पाल्पा	४५६	११४	८२	२६	४४	२९
गुल्मी	५००	७५	१०४	—	७०	५
अर्घाखाँची	२३५	६८	३२	१	२८	१
रुपन्देही	२४५	६६५	१९१	८७	६६	३६
कपिलवस्तु	१९८	१४२	२६	५	४४	६
लुम्बिनी	१०५३	७५०	४५९	१२१	२९१	८२
मुस्ताङ	१००	३४	४७	२५	१३	१
डोल्पा	५३	१४	५	१	२	२
म्याग्दी	१४३	४०	१६	—	१२	१
बाग्लुङ	२८७	१००	१३६	३९	४१	१६
धौलागिरी	५९५	१८८	२०१	५५	६९	२०
पश्चिमाञ्चलको जम्मा	४७१२	१९४१	१५२६	४६८	७२६	२४६
रुकुम	१२५	४१	१८	—	१८	—
रोल्पा	१९०	५५	१७	२	१२	१
सल्यान	१७२	२९	१२	—	१४	—
प्युठान	२२१	८७	३४	१	२७	१
दाङ	१९७	९६	८८	२६	५८	१७
राप्ती	८०६	३०८	१६९	२९	१२९	१९

जिल्लाको नाम	प्राथमिक जम्मा	शिक्षक ता. प्रा.	नि. माध्यमिक जम्मा	शिक्षक ता. प्रा.	माध्यमिक जम्मा	शिक्षक ता. प्रा.
हुम्ला	५०	९	८	–	१	–
मुगु	४४	१७	१	–	२	–
तिब्रीकोट	४१	४	४	२	–	–
जुम्ला	१४२	२५	२६	१२	४	१
कर्णाली	२७७	५५	३९	१४	७	१
जाजरकोट	७८	२७	१५	–	७	–
दैलेख	१००	६८	९	१	८	१
सुर्खेत	२२२	५६	३१	१२	२०	८
बाँके	१७९	१२६	७८	४१	४१	२१
बर्दिया	१०२	१६	१९	–	२०	–
भेरी	६८१	२९३	१५२	५४	९६	३०
बाजुरा	८७	१९	३	–	१२	–
बझाङ	१२९	५८	२०	२	२२	२
अछाम	१०३	७	१६	–	७	१
डोटी	२३०	३२	२९	–	२७	७
कैलाली	१७३	४२	५६	२६	१४	८
सेती अञ्चल	७२२	१५८	१२४	२८	८२	१८
दार्चुला	१३१	१०३	१५	३	२७	६
बैतडी	२१५	१०६	५१	१	५५	२१
डडेलधुरा	२३२	३५	१२	–	२२	–
कञ्चनपुर	१२७	५५	४१	२४	१२	७
महाकाली	७०५	२९९	१२६	२८	११६	३४
सुदूर पश्चिमाञ्चल क्षेत्रको जम्मा	२३९२	१०७६	६५६	१६३	४३०	१०९
नेपाल अधिराज्यको जम्मा	१७५९६	७२७२	५२४४	१६५७	३२९७	११०५

अधिराज्यका विभिन्न क्याम्पसहरूमा पढ्ने विद्यार्थी विवरण

सारिणी नं. ४

२०३१ सालमा प्राप्त हुन आएको तथ्याङ्कबाट उच्चशिक्षा तर्फका जम्मा विद्यार्थी संख्या २०,५५० देखिन आएको छ । यसमा विस्तार कार्यक्रमको विद्यार्थी संख्या समावेश गरिएको छैन । विस्तार कार्यक्रमको विद्यार्थी संख्या १६७२ देखिएको छ । अधिराज्यभरीका उच्चशिक्षा तर्फका सबै विद्यार्थी मध्ये प्राविधिक तर्फ ५०७८ र साधारण तर्फ १५,४७२ छन् । जम्मा विद्यार्थी संख्यामा प्राविधिक तर्फ २४·७१% ले अध्ययन गरिरहेका छन् ।

नेपाल अधिराज्यका सबै उच्चशिक्षाका विद्यार्थीहरू माध्यमिक स्तरका विद्यार्थीको अनुपातमा ३२·४१ छन् । क्षेत्र अनुसारको उच्चशिक्षा हासिल गरिरहने विद्यार्थीहरूलाई हेर्दा धेरै विद्यार्थीहरू मध्यमाञ्चल क्षेत्रमा भएको देखिएको छ । जम्मा विद्यार्थीमा ७०·८% प्रतिशत विद्यार्थी मध्यमाञ्चल क्षेत्रमा नै अध्ययन गरिरहेका छन् । उच्च शिक्षा सम्बन्धी क्षेत्र अनुसार जिल्ला अनुसार विस्तृत विवरणहरू सारिणीहरूमा देखाइएका छन् ।

जिल्ला अनुसार क्याम्पसको विद्यार्थी विवरण

२०३१

सारिणी नं ४ (क)

जिल्ला	सि.नं.	क्याम्पसको नाम र ठेगाना	स्तर	किसिम	विद्यार्थी विवरण			
					प्रमाणपत्र	स्नातक	स्नातकोत्तर	जम्मा
इलाम	१	महेन्द्र रत्न क्याम्पस, इलाम	प्रमाण–पत्र र स्नातक	मानविकी र सामाजिक शास्त्र	९०	४८	–	१३८
इलाम	२	इलाम क्याम्पस, इलाम	प्रमाण–पत्र	शिक्षा शास्त्र	२७०	–	–	२७०
जम्मा					३६०	४८	–	४०८
झापा	१	मेची क्याम्पस, भद्रपुर	प्रमाण–पत्र	मानविकी र सामाजिक शास्त्र	१३१	–	–	१३१
मेची अंचल					४९१	४८	–	५३९
धनकुटा	१	धनकुटा क्याम्पस, धनकुटा	प्रमाण–पत्र	मानविकी र सामाजिक शास्त्र	६७	–	–	६७
धनकुटा	२	धनकुटा क्याम्पस, धनकुटा	प्रमाण–पत्र	शिक्षा शास्त्र	२२४	–	–	२२४
जम्मा					२९१	–	–	२९१

जिल्ला	सि.नं.	क्याम्पसको नाम र स्थापना	स्तर	विषय	विद्यार्थी विवरण			
					प्रमाण–पत्र	स्नातक	स्नातकोत्तर	जम्मा
सुनसरी	१	महेन्द्र क्याम्पस, धरान	प्रमाण–पत्र	मानविकी र सामाजिक शास्त्र	१८४	—	—	१८४
सुनसरी	२	पिण्डेश्वर क्याम्पस, धरान	प्रमाण–पत्र र स्नातक	संस्कृत	२२	२१	—	४३
"	३	महेन्द्र क्याम्पस, धरान	प्रमाण–पत्र	व्यापार प्रशासन, वाणिज्य शास्त्र तथा जन प्रशासन	१७८	—	—	१७८
"	४	धरान क्याम्पस, धरान	प्रमाण–पत्र	व्यावहारिक विज्ञान तथा इञ्जिनियरिङ	१६७	—	—	१६७
जम्मा					५५१	२१		५७२
मोरङ	१	महेन्द्र आदर्श क्याम्पस, विराटनगर	प्रमाण–पत्र र स्नातक	मानविकी र सामाजिक शास्त्र	३९८	१९४	—	५९२
"	२	महेन्द्र आदर्श क्याम्पस, विराटनगर	"	विज्ञान	२२४	६१	—	२८५
"	३	महेन्द्र आदर्श क्याम्पस, विराटनगर	"	व्यापार प्रशासन, वाणिज्य शास्त्र, तथा जनप्रशासन	२७६	१९५	—	४७१
"	४	विराटनगर क्याम्पस, विराटनगर	प्रमाण–पत्र	चिकित्सा शास्त्र	९६	—	—	९६
जम्मा					११२४	४२०		१८९४
कोशी अंचल					२००६	६४१		२६४७

जिल्ला	सि. नं.	क्याम्पसको नाम र ठेगाना	स्तर	विषय	विद्यार्थी विवरण			
					प्रमाण-पत्र	स्नातक	स्नातकोत्तर	जम्मा
भोजपुर	१	भोजपुर क्याम्पस, भोजपुर	प्रमाण-पत्र	मानविकी र सामाजिक शास्त्र	१०९		—	१०९
सप्तरी	२	महेन्द्र बिन्देश्वरी क्याम्पस, राजविराज	प्रमाण-पत्र र स्नातक	"	१६३	४४	—	२०७
सिराहा	३	सिराहा क्याम्पस, सिराहा	प्रमाण-पत्र	शिक्षा शास्त्र	१२८	—	—	१२८
सागरमाथा अंचल					४००	४४		४४४
पूर्वाञ्चल विकास क्षेत्र					२८८७	७६३	—	३६५०
धनुषा	१	राम स्वरूप राम सागर क्याम्पस, जनकपुर	प्रमाण-पत्र र स्नातक	मानविकी र सामाजिक शास्त्र	३७३	२६२	—	६३५
धनुषा	२	राम स्वरूप राम सागर क्याम्पस, जनकपुर	प्रमाण-पत्र	विज्ञान	१८०	—	—	१८०
"	३	राम [illegible] सागर क्याम्पस, जनकपुर	प्रमाण-पत्र	[illegible]	२०४	—	—	२०४
जम्मा					७५७	२६२	—	१०१९
महोत्तरी	१	[illegible] लक्ष्मी [illegible] क्याम्पस, [illegible]	प्रमाण-पत्र र स्नातक	संस्कृत	३६	२३	—	५९
जनकपुर अंचल					७९३	२८५	—	१०७८
सर्लाही	१	[illegible] क्याम्पस, [illegible]	प्रमाण-पत्र र स्नातक	मानविकी र सामाजिक शास्त्र	१०८	३९	—	१४७
"	२	[illegible] क्याम्पस, [illegible]	प्रमाण-पत्र र स्नातक	शिक्षा शास्त्र	३१०	३३४	—	६४४
जम्मा					४१८	३७३	—	७९१

जिल्ला	सि. नं.	क्याम्पसको नाम र ठेगाना	स्तर	विषय	विद्यार्थीको विवरण प्रमाण पत्र	स्नातक	स्नातकोत्तर	जम्मा
काठमाडौं	१	त्रि चन्द्र क्याम्पस, घण्टाघर	स्नातक	मानविकी र सामाजिक शास्त्र	—	८१०	—	८१०
काठमाडौं	२	पद्मकन्या क्याम्पस, बागबजार	प्रमाण-पत्र र स्नातक	मानविकी र सामाजिक शास्त्र	९३८	५०६	—	१४४४
"	३	सरस्वती क्याम्पस, लैनचौर	प्रमाण-पत्र	"	३४१	—	—	३४१
"	४	रत्नराज्य लक्ष्मी क्याम्पस, प्रदर्शनीमार्ग	प्रमाण-पत्र	"	७१४	—	—	७१४
"	५	कीर्तिपुर क्याम्पस, कीर्तिपुर	स्नातकोत्तर	"	—	—	३०१	३०१
"	६	विश्व भाषा क्याम्पस, प्रदर्शनी मार्ग	प्रमाण-पत्र	"	२६०	—	—	२६०
"	७	ललितकला क्याम्पस, भोटाहिटी	प्रमाण-पत्र	"	२२	—	—	२२
"	८	कीर्तिपुर क्याम्पस, कीर्तिपुर	स्नातकोत्तर	विज्ञान	—	—	२१५	२१५
"	९	त्रि-चन्द्र क्याम्पस, घण्टाघर	प्रमाण-पत्र र स्नातक	विज्ञान	९८२	३४४	—	१३२६
"	१०	अमृत क्याम्पस, लैनचौर	"	विज्ञान	५६०	१४०	—	७००
"	११	शंकरदेव क्याम्पस, रामशाह पथ	स्नातक तथा स्नातकोत्तर	व्यापार प्रशासन, वाणिज्य तथा जन प्रशासन	—	८७१	२४५	१११६
"	१२	पब्लिक यूथ क्याम्पस, धोबिचौर	प्रमाण-पत्र	"	५३५	—	—	५३५
"	१३	सरस्वती क्याम्पस, लैनचौर	प्रमाण-पत्र	व्यापार प्रशासन, वाणिज्य शास्त्र तथा जन प्रशासन	२८२	—	—	२८२
"	१४	वाल्मीकि क्याम्पस, प्रदर्शनी मार्ग	प्रमाण-पत्र, स्नातक तथा स्नातकोत्तर	संस्कृत,	५४	५५	१०	११९
"	१५	नेपाल ल क्याम्पस, प्रदर्शनी मार्ग	प्रमाण-पत्र र स्नातक	कानून	२१०	१५	—	२२५

जिल्ला	सि. नं.	क्याम्पसको नाम र ठेगाना	स्तर	विषय	विद्यार्थी विवरण			जम्मा
					प्रमाण पत्र	स्नातक	स्नातकोत्तर	
काठमाडौं	१६	थापाथली क्याम्पस, थापाथली	प्रमाण–पत्र	व्यावहारिक विज्ञान तथा पारिवेष्टि	६१	—	—	६१
"	१७	बालाजु क्याम्पस, बालाजु	प्रमाण–पत्र	" "	४५	—	—	४५
"	१८	महाबौद्ध क्याम्पस, महाबौद्ध	प्रमाण–पत्र	चिकित्सा शास्त्र	१३०	—	—	१३०
"	१९	नरदेवी क्याम्पस, नरदेवी	प्रमाण–पत्र	चिकित्सा शास्त्र	२६	—	—	२६
"	२०	महाराजगन्ज क्याम्पस, महाराजगन्ज	प्रमाण–पत्र	चिकित्सा शास्त्र	१५३	—		१५३
"	२१	कीर्तिपुर क्याम्पस, कीर्तिपुर	स्नातक, स्नातकोत्तर	शिक्षा शास्त्र		४९८	५४	५५२
"	२२	महेन्द्र रत्न क्याम्पस, ताहाचल	प्रमाण–पत्र	शिक्षा शास्त्र	२४३	—	—	२४३
"	२३	त्रिभुवनको अध्ययन संस्थान, कीर्तिपुर		मानविकी र सामाजिक	—	—		—
	जम्मा				५०७४	३६०९	१२५	९३१०
ललितपुर	१	पाटन क्याम्पस, पाटन	प्रमाण–पत्र र स्नातक	मानविकी र सामाजिक शास्त्र	४८९	१९५	—	६८४
"	२	पाटन क्याम्पस, पाटन	प्रमाण–पत्र	विज्ञान	२१८	—	—	२१८
"	३	पाटन क्याम्पस, पाटन	प्रमाण–पत्र र स्नातक	व्यापार प्रशासन वाणिज्य शास्त्र तथा जन प्रशासन	२८५	११५	—	४००
ललितपुर	४	पुल्चोक क्याम्पस, पुल्चोक	प्रमाण–पत्र	इन्जिनियरिङ	४५६	—	—	४५६
	जम्मा				१४४८	३१०	—	१७५८
बागमती अंचल					६८९२	४०५२	१२५	११०६९
चितौन	१	वीरेन्द्र क्याम्पस, भरतपुर	प्रमाण–पत्र	मानविकी र सामाजिक शास्त्र	१७९	—	—	१७९

जिल्ला	सि. नं.	क्याम्पसको नाम र ठेगाना	स्तर	विषय	विद्यार्थी विवरण			
					प्रमाण-पत्र	स्नातक	स्नातकोत्तर	जम्मा
"	२	भरतपुर क्याम्पस, भरतपुर	प्रमाण-पत्र	चिकित्सा शास्त्र	६७	–		६७
"	३	रामपुर क्याम्पस, रामपुर	प्रमाण-पत्र र स्नातक	कृषि र पशु विज्ञान	१६७	१२४	–	२९१
जम्मा					२९६	१३४	–	४३०
मकवानपुर	१	हेटौंडा क्याम्पस, हेटौंडा	प्रमाण-पत्र	वन विज्ञान	१७३	–	–	१७३
मोरङ	१	ठाकुरराम क्याम्पस, वीरगञ्ज	प्रमाण-पत्र र स्नातक	मानविकी र सामाजिक शास्त्र	१४४	६७	–	२११
"	२	ठाकुरराम क्याम्पस, वीरगञ्ज	प्रमाण-पत्र	विज्ञान	११६	–	–	११६
"	३	ठाकुर राम क्याम्पस, वीरगञ्ज	प्रमाण-पत्र र स्नातक	व्यापार र प्रशासन वाणिज्य शास्त्र तथा जन प्रशासन	१०७	४७	–	१५४
"	४	वीरगञ्ज क्याम्पस, वीरगञ्ज	प्रमाण-पत्र र स्नातक	शिक्षा शास्त्र	३१५	११३	–	४२८
जम्मा					६७८	२२७	–	९०५
नारायणी अंचल					१२६४	३५१	–	१६१५
मध्यमाञ्चल विकास क्षेत्र					८९४९	४६६८	९२५	१४५४२
पोखरा	१	पृथ्वी नारायण क्याम्पस, पोखरा	प्रमाण-पत्र र स्नातक	मानविकी र सामाजिक शास्त्र	३२०	१४०	–	४६०
"	२	पृथ्वी नारायण क्याम्पस, पोखरा	प्रमाण-पत्र	विज्ञान	१०१	–	–	१०१
"	३	पृथ्वी नारायण क्याम्पस, पोखरा	प्रमाण-पत्र	व्यापार र प्रशासन वाणिज्य शास्त्र तथा जन प्रशासन	९५	–	–	९५

जिल्ला	क्र. नं.	क्याम्पसको नाम र ठेगाना	स्तर	किसिम	विद्यार्थी विवरण			
					प्रमाण–पत्र	स्नातक	स्नातकोत्तर	जम्मा
"	४	पोखरा क्याम्पस, पोखरा	प्रमाण–पत्र र स्नातक	शिक्षा शास्त्र	२३९	१०४	—	३४३
	जम्मा				७५५	२४४	—	९९९
गण्डकी अंचल					७५५	२४४	—	९९९
रुपन्देही	१	भैरहवा क्याम्पस, भैरहवा	प्रमाण–पत्र	मानविकी र सामाजिक शास्त्र	६७	—	—	६७
"	२	बुटवल क्याम्पस, बुटवल	प्रमाण–पत्र	शिक्षा शास्त्र	२९३	—	—	२९३
	जम्मा				३६०	—	—	३६०
पाल्पा	१	त्रिभुवन क्याम्पस, तानसेन	प्रमाण–पत्र र स्नातक	मानविकी र सामाजिक शास्त्र	१११	४९	—	१६०
"	२	त्रिभुवन क्याम्पस, तानसेन	"	व्यापार प्रशासन वाणिज्य शास्त्र तथा सार्वजनिक प्रशासन	११८	७२	—	१९०
	जम्मा				२२९	१२१	—	३५०
लुम्बिनी अञ्चल					५८९	१२१	—	७१०
बागलुङ	१	महेन्द्र क्याम्पस, बागलुङ	प्रमाण–पत्र	मानविकी र सामाजिक शास्त्र	८६	—	—	८६
धवलागिरी अञ्चल					८६	—	—	८६
पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्र					१४२६	—	३७५	१८०१
दाङ	१	महेन्द्र क्याम्पस, दाङ	प्रमाण–पत्र	मानविकी र सामाजिक शास्त्र	६५	—	—	६५

जिल्ला	सि. नं.	क्याम्पसको नाम र ठेगाना	स्तर	किसिम	विद्यार्थी विवरण			
					प्रमाण–पत्र	स्नातक	स्नातकोत्तर	जम्मा
"	२	जनता क्याम्पस, डाङ	प्रमाण–पत्र र स्नातकोत्तर	संस्कृत	३४	१५	५	५४
	जम्मा				९९	१५	५	११९
राप्ती अञ्चल					९९	१५	५	११९
बाँके	१	महेन्द्र क्याम्पस, नेपालगञ्ज	प्रमाण–पत्र र स्नातक	मानविकी र सामाजिक शास्त्र	५९	४९	—	१०८
"	२	महेन्द्र क्याम्पस, नेपालगञ्ज	प्रमाण–पत्र	व्यवस्थापन वाणिज्य शास्त्र तथा जन प्रशासन	५७	—	—	५७
"	३	महेन्द्र क्याम्पस, नेपालगञ्ज	प्रमाण–पत्र	विज्ञान	५७	—	—	५७
"	४	नेपालगञ्ज क्याम्पस, नेपालगञ्ज	"	चिकित्सा शास्त्र	८२	—		८२
"	५	नेपालगञ्ज क्याम्पस, नेपालगञ्ज	"	शिक्षा शास्त्र	१९७	—	—	१९७
	जम्मा				४५२	४९	—	५०१
भेरी अञ्चल					४५२	४९		५०१
बाजुरा	१	बोडी क्याम्पस, सिलगढी	प्रमाण–पत्र	मानविकी र सामाजिक शास्त्र	५८	—	—	५८
सेती अञ्चल					५८	—	—	५८
सुदूर पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्र					६०३	६४	५	६७२
कुल जम्मा					१६८७१	५२५०	९३०	२०६५१

निम्न स्तर तथा विस्तार कार्यक्रमहरू

क्याम्पसको विवरण २०३१

जिल्ला	क्र. नं	क्याम्पसको नाम र ठेगाना	स्तर	किसिम	जम्मा
	१	इन्जिनियरिङ अध्ययन संस्थान			
		(क) पुल्चोक क्याम्पस	१५ हुन्ते निम्न स्तर	सब ओभर सियर	४७
		(ख) "	कार्यांगढ तालीम		१७
		(ग) दूर सञ्चार तथा नागरिक उड्डयन तालीम केन्द्र	निम्न स्तर		५२
		(घ) त्रिपुरेश्वर क्याम्पस	निम्न स्तर		११८
		प्राविधिक प्रशिक्षण शाखा	निम्न स्तर		
	जम्मा				२५४
	२	कृषि तथा पशु विज्ञान अध्ययन संस्थान	निम्न स्तर		
		(क) सुन्दरबजार तालीम केन्द्र	"		२५
		(ख) परवानीपुर तालीम केन्द्र	"		२४
		(ग) कंचनपुर तालीम केन्द्र	"		४०
		(घ) लिफलाकोट तालीम केन्द्र	"		३५
	जम्मा		"		१२४
	३	व्यवहारिक विज्ञान तथा प्राविधिक अध्ययन संस्थान			
		(क) व्यवसायिक प्रशिक्षण केन्द्र रानी, विराटनगर	निम्न स्तर		१०
		(ख) अटो मेकानिक्स इलेक्ट्रीसियन	निम्न स्तर		०२
	जम्मा				१२

जिल्ला	सि. नं.	क्याम्पसको नाम र ठेगाना	स्तर	किसिम	विद्यार्थी विवरण	जम्मा
	४	चिकित्सा शास्त्र अध्ययन संस्थान				
		(क) कमलपोखरी हेल्थ सर्भेन्ट, लाजिम्पाट	एक्सटेन्सन			१६२+२८१
		(ख) सिनियर अ. हे. व रिफ्रेसर कोर्स	९ महिने			८२
		(ग) क्षेत्रपाटी अ. न. मि. एक्सटेन्सन				३२
जम्मा						५५८
	५	शिक्षा शास्त्र अध्ययन संस्थान				
		(क) नेपालगञ्ज क्याम्पस नन् केन्द्रित कोर्स	लेभल वि. २ से			८७
		(ख) जुम्ला तालीम केन्द्र नन केन्द्रित कोर्स पुरानो बजारी ओभर				४०
		(ग) पोखरा क्याम्पस नन् केन्द्रित कोर्स	२ सेमेष्टर			१४६
जम्मा						२६०
काठमाडौं बिस्तर						
		(क) माध्यामिक साधारण	२ सेमेष्टर			१३९
		(ख) "	४ सेमेष्टर			६१
		(ग) माध्यामिक साधारण	४ सेमेष्टर			१५३
जम्मा						२५३
	७	इलाम क्याम्पस				
		(क) नन् केन्द्रित कोर्स	लेभल बी. २ सेमेष्टर			५६
		(ख) धनकुटा क्याम्पस ननकेन्द्रित लेभल 'बी'	२ सेमेष्टर	महिला कार्यक्रम		८४
कुल जम्मा						१६७२

क्षेत्र अनुसार साधारण क्याम्पस विवरण

२०३१

सारिणी नं. ४ (ख)

क्याम्पसहरूको किसिम		क्याम्पस संख्या	विद्यार्थी विवरण			
क्र. सं.			प्रमाण-पत्र	स्नातक	स्नातकोत्तर	जम्मा
१	मानविकी र सामाजिक शास्त्र अध्ययन संस्थान	७	१३३२	८८६	—	१२१८
२	विज्ञान अध्ययन संस्थान	१	२२४	६१	—	२८५
३	व्यापार प्रशासन वाणिज्य शास्त्र तथा जन प्रशासन अध्ययन संस्थान	२	४४६	१६६	—	६१२
४	संस्कृत अध्ययन संस्थान	१	२२	२१	—	४३
५	कानून अध्ययन संस्थान	—	—	—	—	—
	पूर्वाञ्चलको जम्मा	११	२०३४	७१३	—	२७६५
१	मानविकी र सामाजिक अध्ययन संस्थान	१३	३५१८	१९२९	३८१	५८२८
२	विज्ञान अध्ययन संस्थान	६	१४५२	४२४	२१५	२०९१
३	व्यापार प्रशासन वाणिज्य शास्त्र तथा जन प्रशासन अध्ययन संस्थान	६	१३७२	१०३३	२४५	२६५१
४	संस्कृत अध्ययन संस्थान	२	९०	५८	३०	१७८
५	कानून अध्ययन संस्थान	१	२३०	९५		३२५
	मध्यमाञ्चलको जम्मा	२८	६६७३	३५०९	८७१	१११५३
१	मानविकी र सामाजिक शास्त्र अध्ययन संस्थान	४	५८०	१९१	—	७७१
२	विज्ञान अध्ययन संस्थान	१	१०१	—	—	१०१

३	व्यापार प्रशासन वाणिज्य शास्त्र तथा सार्वजनिक प्रशासन अध्ययन संस्थान	२	२१३	७२	—	२८५
४	संस्कृत अध्ययन संस्थान	—	—	—	—	—
५	कानून अध्ययन संस्थान	—	—	—	—	—
	पश्चिमाञ्चलको जम्मा	७	८९४	२७१	—	११६५
१	मानविकी र सामाजिक शास्त्र अध्ययन संस्थान	३	१८३	४८	—	२३१
२	विज्ञान अध्ययन संस्थान	१	५७	—	—	५७
३	व्यापार प्रशासन वाणिज्य शास्त्र तथा सार्वजनिक प्रशासन अध्ययन संस्थान	१	५७	—	—	५७
४	संस्कृत अध्ययन संस्थान	१	३४	१५	५	५४
५	कानून अध्ययन संस्थान	—	—	—	—	—
	सुदूर पश्चिमाञ्चलको जम्मा	६	३३१	६३	५	३९९

नेपाल अधिराज्यको साधारण क्याम्पसको विद्यार्थी विवरण

सि. नं.	क्याम्पसको किसिम	क्याम्पस संख्या	विद्यार्थी विवरण			
			प्रमाण पत्र	स्नातक	स्नातकोत्तर	जम्मा
१	मानविकी र सामाजिक शास्त्र अध्ययन संस्थान	२७	५६१२	२६२३	३८१	८६२६
२	विज्ञान अध्ययन संस्थान	९	१८३४	५५५	२१५	२६०४
३	व्यापार प्रशासन वाणिज्य शास्त्र तथा जन प्रशासन अध्ययन संस्थान	११	२०९७	१२७०	२४५	३६१२
४	संस्कृत अध्ययन संस्थान	४	१४६	९४	३५	२७५
५	आयुर्वेद अध्ययन संस्थान	१	२३०	९५	—	३२५
	कुल जम्मा	५२	९९१९	४६७७	८७६	१५४७२

क्षेत्र अनुसार प्राविधिक क्याम्पस विवरण

२०३१

क्र. नं.	अध्ययनको विविध	क्याम्पस संख्या	विद्यार्थी विवरण			
			प्रमाण पत्र	स्नातक	स्नातकोत्तर	जम्मा
१	इन्जिनियरिङ्ग अध्ययन संस्थान	—	—	—	—	—
२	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान	—	—	—	—	—
३	कृषि तथा पशु विज्ञान अध्ययन संस्थान	—	—	—	—	—
४	व्यवहारिक विज्ञान तथा प्राविधिक अध्ययन संस्थान	१	१३७	—	—	१३७
५	चिकित्सा शास्त्र अध्ययन संस्थान	१	९६	—	—	९६
६	शिक्षा शास्त्र अध्ययन संस्थान	३	६२२	—	—	६२२
	पूर्वाञ्चल विकास क्षेत्रको जम्मा	५	८५५	—	—	८५५
१	इन्जिनियरिङ्ग अध्ययन संस्थान	१	४५६	—	—	४५६
२	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान	१	१७३	—	—	१७३
३	कृषि तथा पशु विज्ञान अध्ययन संस्थान	१	१६७	१५४	—	३२१
४	व्यवहारिक विज्ञान तथा प्राविधिक अध्ययन संस्थान	२	१०६	—	—	१०६
५	चिकित्सा शास्त्र अध्ययन संस्थान	४	५१६	—	—	५१६
६	शिक्षा शास्त्र अध्ययन संस्थान	४	८६८	९४५	५८	१८७१
	मध्यमाञ्चल विकास क्षेत्रको जम्मा	१३	२२८६	१०६५	५८	३४०९

सि. नं.	क्याम्पसको विविध	क्याम्पसको संख्या	प्रमाण-पत्र	स्नातक	स्नातकोत्तर	जम्मा
१	इन्जिनियरिङ्ग अध्ययन संस्थान	—	—	—	—	—
२	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान	—	—	—	—	—
३	कृषि तथा पशु विज्ञान अध्ययन संस्थान	—	—	—	—	—
४	व्यावहारिक विज्ञान तथा प्राविधिक अध्ययन संस्थान	—	—	—	—	—
५	चिकित्सा शास्त्र अध्ययन संस्थान	—	—			
६	शिक्षा शास्त्र अध्ययन संस्थान	२	५३२	१०४	—	६४६
	पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रको जम्मा	२	५२८	१०४	—	६३३
१	इन्जिनियरिङ्ग अध्ययन संस्थान	—	—	—	—	—
२	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान	—	—	—	—	—
३	कृषि तथा पशु विज्ञान अध्ययन	—	—	—	—	—
४	व्यावहारिक तथा प्राविधिक अध्ययन संस्थान	—	—	—	—	—
५	चिकित्सा शास्त्र अध्ययन संस्थान	१	८२	—	—	८२
६	शिक्षा शास्त्र अध्ययन संस्थान	१	१९७			१९७
	सुदूर पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रको जम्मा	२	२७९	—	—	२७९

नेपाल अधिराज्यको प्राविधिक क्याम्पसको विद्यार्थी विवरण

सि. नं.	क्याम्पसको किसिम	क्याम्पस संख्या	विद्यार्थी विवरण प्रमाण पत्र	स्नातक	स्नातकोत्तर	जम्मा	निम्न स्तरको विद्यार्थी संख्या	विस्तार कार्यक्रमको विद्यार्थी संख्या
१	इन्जिनियरिङ्ग अध्ययन संस्थान	१	४५६	—	—	४५६	२	२५४
२	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान	१	१७३	—	—	१७३	—	—
३	कृषि तथा पशु विज्ञान अध्ययन संस्थान	१	१६७	१२४	—	२९१	४	१४५
४	व्यावहारिक तथा प्राविधिक अध्ययन संस्थान	५	२४३	—	—	२४३	२	९२
५	चिकित्सा शास्त्र अध्ययन संस्थान	६	६९४	—	—	६९४	३	५२८
६	शिक्षा शास्त्र अध्ययन संस्थान	१०	२२१९	१०५९	५४	३३३२	६	६८३
	कुल जम्मा	२२	३९५२	११७३	५४	५१३९	१७	१६७२

विद्यालयहरूको विद्यार्थी भर्ना प्रतिशत विवरण

सारिणी नं. ५

राष्ट्रिय शिक्षा पद्धतिको योजनाको अन्त सम्ममा प्राथमिक भर्ना प्रतिशत ६४% पुऱ्याउने लक्ष्य रहेको छ । प्राथमिक तहमा अध्ययन गर्ने जम्मा विद्यार्थी मध्ये ५०% जतिलाई निम्न माध्यमिक शिक्षा हासिल गर्न पाउने अवसर प्रदान गर्ने लक्ष्य राखिएको छ । त्यस्तै निम्न माध्यमिक शिक्षा प्राप्त गर्ने विद्यार्थीहरू मध्ये ४०% जतिलाई माध्यमिक शिक्षा प्रदान गर्ने लक्ष्य राखिएको छ । यस लक्ष्य अनुरूप जिल्लामा, अञ्चलमा र क्षेत्रमा के कस्तो प्रगति भइरहेको छ भनी विस्तृत भर्ना सम्बन्धी प्रतिशत विवरणहरू यस तथ्याङ्क पुस्तिकामा संलग्न गरिएका छन् । यस भर्ना प्रतिशतको हिसाब गर्दा तथ्याङ्क उप-शाखाले तयार गरेका जनसंख्या अनुमानलाई प्रयोग गरिएको छ । यस विवरण अनुसार सबभन्दा बढी प्राथमिक भर्ना प्रतिशत कास्की जिल्लामा देखिएको छ र सबभन्दा कम प्राथमिक भर्ना प्रतिशत बैतडी जिल्लामा देखिएको छ । क्षेत्र अनुसार भर्ना प्रतिशत विवरण यस प्रकार छ ।

तालिका ११

विकास क्षेत्र अनुसार विद्यार्थी भर्ना प्रतिशत

क्षेत्र	जम्मा प्राथमिक विद्यार्थी	प्राथमिक भर्ना प्रतिशत	प्राथमिकको अनुपातमा निम्न माध्यमिक विद्यार्थी प्रतिशत	नि. मा. वि. को अनुपातमा मा. वि. विद्यार्थी प्रतिशत
पूर्वाञ्चल	९८,८७८	३६.८३	३१.४०	३८.९१
मध्यमाञ्चल	१,२२,२९८	४६.२९	४४.८४	४६.७९
पश्चिमाञ्चल	१,०३,४०४	४८.७६	३७.५१	३१.८६
सु. पश्चिमाञ्चल	७६,५५४	३४.२८	३१.४२	२५.९६
नेपाल अधिराज्य को जम्मा	४,०१,०३४	३८.५०	३९.९६	३८.२७

प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक भर्ना प्रतिशत विवरण

सारिणी नं. ५

जिल्लाको नाम	प्राथमिक उमेर (६–८ वर्ष) का बाल–बालिका	प्राथमिक कक्षामा भर्ना भएको जम्मा बाल–बालिका	प्राथमिक भर्ना प्रतिशत	प्राथमिकको अनुपातमा नि. मा. वि. प्रतिशत	नि. मा. वि को अनुपातमा मा. वि. प्रतिशत
ताप्लेजुङ	८,३४६	२,०८९	२७.०१	२०.४२	४३.४२
पांचथर	१४,२८६	५,१००	३५.७०	१६.८४	२४.५०
इलाम	१३,८०८	७,५२३	५४.४९	२४.०६	६२.०७
झापा	२२,९७५	१३,२०६	५६.३१	३९.९७	३५.८५
मेची	६०,४१५	२९,९८८	४८.५८	२९.५०	३५.४५
संखुवासभा	१०,७६४	४,१७९	३८.८२	२६.९७	३८.८३
तेह्रथुम	११,४९६	४,३०१	३८.०२	३३.७९	४०.७६
धनकुटा	९,९६२	५,२०२	५२.२२	३०.५५	६१.१५
मोरङ	२९,०६६	१०,६२४	३६.५५	४४.५०	४४.२८
सुनसरी	२३,१९९	७,८९३	३४.१४	४३.११	४२.६४
कोशी	८४,६१०	३२,२६९	३८.२३	४४.२७	४४.४९
सोलुखुम्बु	९,८८४	३,४८०	३५.२१	११.६४	१५.३५
भोजपुर	१८,३४९	६,२२६	३३.९४	४०.३६	३१.९९
खोटाङ	१५,५७०	६,६११	४२.४५	१८.०४	२४.६५
ओखलढुङ्गा	११,३४०	४,३४१	३८.२८	२६.७३	२३.६७
उदयपुर	१०,४४२	२,२००	२१.०७	२६.८१	२६.५४
सप्तरी	३१,३६५	६,९४८	२२.१५	६४.५२	५१.०१
सिराहा	२५,६२८	७,११५	२७.७६	५५.५१	२७.५५
सगरमाथा	१,२८,५७१	३६,९११	३०.१२	४३.१८	३५.७८
पूर्वाञ्चल क्षेत्र	२,६७,३९६	९८,४७८	३६.८२	३९.५०	३८.९१

जिल्लाको नाम	प्राथमिक उमेर ६–८ वर्षका बाल-बालिका	प्राथमिक कक्षामा भर्ना भएका जम्मा बाल-बालिका	प्राथमिक भर्ना प्रतिशत	प्राथमिकको अनुपातमा नि.मा.वि. प्रतिशत	नि.मा.वि.को अनुपातमा मा.वि. प्रतिशत
दोलखा	१०,६५८	४,०८४	३९.०९	३१.६१	२६.२२
रामेछाप	१३,११९	५,९५९	४५.४२	२१.६६	१५.३४
सिन्धुली	१४,१३७	४,३५५	३०.८१	२६.१८	२४.०४
धनुषा	२८,८४२	५,२९४	१८.४६	७८.५७	४४.१५
महोत्तरी	२९,५७७	६,४०४	२१.९२	५४.४१	३८.८०
सर्लाही	१६,२६४	४,२८२	२५.६०	४८.०९	४१.२३
जनकपुर	१,१३,२९७	३०,६८८	२८.०९	४४.१७	४०.०१
सिन्धुपाल्चोक	१६,७६८	४,२७७	२४.५१	७.५५	२९.४१
रसुवा	१,२२०	७९०	६२.९५	६.६३	३.२९
नुवाकोट	१४,४६८	३,७३०	२५.७८	२२.८७	२२.८३
धादिङ	१९,३५७	५,२३७	२६.०५	१७.१५	१८.६६
काभ्रेपलान्चोक	२१,०८०	७,७४१	३६.२४	२३.५३	२८.६४
भक्तपुर	८,९८०	४,२७५	५५.३९	५४.६०	४३.२४
काठमाडौं	२८,७९८	२१,५५४	७४.८५	७४.११	५९.९०
ललितपुर	१३,७८३	१०,४६६	७६.१६	५०.५२	५१.६२
बागमती	१,४४,४१४	४०,९१५	४३.२५	४८.००	५२.७४
मकवानपुर	१४,४५९	६,०२४	४१.८३	४०.३२	१९.०३
चितवन	१०,१२५	११,२६२	६२.१४	५२.०४	३१.५१
रौतहट	२८,०६०	५,४४१	१९.३६	४५.०८	३६.१५
पर्सा	१९,२३०	५,२६२	२७.३६	८०.४१	८४.४५
बारा	२०,२८७	४,८०६	२४.०४	५३.३४	२६.०९
नारायणी	१,००,१३४	३२,९१५	३२.९५	५३.४५	४२.४५
मध्यमाञ्चल क्षेत्रको जम्मा	३,३७,८४५	१,२६,५१८	३३.२९	४४.८४	४६.७१

जिल्लाको नाम	प्राथमिक उमेर ६–८ वर्षका बाल–बालिका	प्राथमिक तहमा भर्ना भएका जम्मा बाल–बालिका	प्राथमिक भर्ना प्रतिशत	प्राथमिकको अनुपातमा नि.मा.वि. प्रतिशत	नि. मा. वि. को अनुपातमा मा.वि. प्रतिशत
गोरखा	१४,६५३	७२२४	४९.३८	१८.५३	३३.०६
मनाङ	५६०	३४४	६१.४३	३.७०	मा. वि. नभएको
लमजुङ	१०,९३१	७८१४	७१.५६	२९.५६	३७.१८
कास्की	१२,६०५	१०१०३	८०.१०	४१.९४	४१.४५
पर्वत	१०,०४०	५५५२	५६.२५	४४.७३	२५.२०
तनहुँ	१३,९९९	६४०३	४५.७४	३८.५६	३५.२०
स्याङजा	२२,४९८	१२४८५	५५.२४	३९.०५	३२.२१
गण्डकी	८५,३१६	५००६५	५८.६८	३६.८०	३४.९०
नवलपरासी	१५,११६	५०८०	३३.६१	३६.७०	१९.८०
पाल्पा	१८,८३६	९२९४	४९.०२	४२.८५	३१.२१
गुल्मी	१९,६००	९०८५	४६.१७	२७.६८	३१.५२
अर्घाखाँची	११,३२९	५३४८	४७.२१	५४.९३	२३.०१
रूपन्देही	२२,७३९	८८७९	३९.०५	५१.९२	३२.३९
कपिलवस्तु	१६,४२३	४४१८	२६.९०	५०.५९	३४.७२
लुम्बिनी	१,०४,२२१	४२०५४	४०.३६	४०.४६	२९.९०
मुस्ताङ	२,०२४	१७१७	८४.८१	३५.००	१७.१४
डोल्पा	१,३८३	१२४५	९०.०२	२०.१६	६.७७
म्याग्दी	४,७७४	२१३१	४४.६४	३६.७४	२२.३९
बाग्लुङ	१४,४४५	६१९२	४२.८७	२७.६५	३१.३५
धवलागिरी	२२,६३६	११२८५	४९.८५	२९.६९	२५.३१
पश्चिमाञ्चल क्षेत्रको जम्मा	२,१२,८७३	१०३४०४	४८.७६	३५.५१	३१.८६

जिल्लाको नाम	प्राथमिक तहेर (६–८ वर्ष का) बाल-बालिका	प्राथमिक कक्षामा भर्ना भएको जम्मा छात्र-छात्रिका	प्राथमिक भर्ना प्रतिशत	प्राथमिकको अनुपातमा नि.मा.वि. प्रतिशत	नि.मा.वि. को अनुपातमा मा. वि. प्रतिशत
रुकुम	८,७५८	२,९३४	३३.६२	२२.२६	१८.८९
रोल्पा	१४,१६०	७,०३७	४९.६७	१८.७३	१३.३५
सल्यान	१२,२०३	२,९८०	२४.४२	२९.४०	१९.०६
प्युठान	११,४६३	४,०४५	३५.२९	२७.२१	२०.९५
दाङ	१६,४४८	४,६३१	२८.१६	४७.३६	३७.४८
राप्ती	६३,१०९	२१,६२७	३४.२७	३२.९४	२७.४४
हुम्ला	२,५०५	९९१	३९.५६	२८.०५	२.१६
मुगु	२,१७१	१,०४२	४८.५०	१९.५५	१०.६३
तिब्रीकोट	९६४	६४२	६८.७४	२७.८८	२.२३
जुम्ला	१०,४०७	२,५९८	२४.९६	१८.०१	१९.०२
कर्णाली अञ्चल	१६,०४७	५,२८४	३२.९२	२१.४२	१०.६९
जाजरकोट	८,१९१	२,५८२	३१.५२	२८.७४	२९.११
दैलेख	१३,१०९	४,७१६	३६.७४	२२.५१	१४.८९
सुर्खेत	१०,७५४	४,७९७	४४.६१	१८.७६	२१.११
बाँके	११,२२४	४,०९२	३६.१०	३६.५१	३८.०९
बर्दिया	११,६५९	३,८७१	३२.१७	२८.००	२१.९६
भेरी	५५,०५६	२०,१५८	३६.६१	२५.८७	२७.८३
बाजुरा	५,१५१	२,५९०	५०.२८	२१.२०	९.४७
बझाङ	८,९६०	२,६२२	२९.३८	३३.४३	१५.५७
अछाम	१०,९८१	३,१८७	२७.२०	२६.२१	२३.६२
डोटी	१५,२५४	४,४०८	२८.९०	३५.५०	२१.४७
कैलाली	१३,२९८	२,४८५	३१.९८	२५.३०	३०.०८
सेती	५३,०४४	१६,९०२	३१.४५	२९.०१	२१.२९
दार्चुला	६,८४५	३,२५७	४७.५८	२७.४२	६१.५०
बैतडी	१२,१५४	१,४८८	१२.२४	५३.५६	४८.३१
डडेलधुरा	८,२३४	४,५९२	५५.७७	३८.४८	२२.५२
कञ्चनपुर	६,४३६	३,२४६	५०.४४	२९.३६	२७.२८
महाकाली अञ्चल	३३,६६९	१२,५८३	३७.३७	२७.६४	३०.१३
सुदूर पश्चिमाञ्चलक्षेत्र	२,२१,६२६	७६,५५४	३४.५४	२९.४२	२५.९६
नेपाल अधिराज्यको जम्मा	१०,३८,९४०	४,०१,०३४	३८.६०	३१.१६	३८.२७

२०३१ को व्यावसायिक विद्यार्थी विवरण

(४०० अंकको र २०० अंकको)

सारिणी नं. ६

राष्ट्रिय शिक्षा पद्धतिको योजना लागु गरिएदेखि नेपाल अधिराज्यभरिका सबै विद्यालयहरूमा एक व्यावसायिक विषय अनिवार्य रूपले पढाउनु पर्ने गरिएको छ। सो अनुसार पूर्ण व्यावसायिक विद्यालय भनी छुट्याइएका विद्यालयमा ऐच्छिक विषय समेत ४०० अंकको र अरू साधारण विद्यालयमा २०० अंकको व्यावसायिक विषयको पठन पाठन गराइएको छ।

२०२८ सालमा २ जिल्ला, २०२९ सालमा १३ जिल्ला र २०३० सालमा १६ जिल्ला गरी जम्मा ३१ जिल्लाहरूमा व्यावसायिक विषयहरू समावेश गरिसकेका छन्। व्यावसायिक विषयहरू समावेश गरिएका विद्यालयहरूमा जम्मा १४ विषयहरू पढाइन्छन्। ती विषयहरू यी हुन्: अन्नखेती, बागवानी, कुखुरापालन, पशुपालन, शर्टहेण्ड, कार्यालय, लेखा, फर्निचर, बिजुली जडान, वस्त्र सिलाई, इट पोल्ने, साधारण धातु, शिक्षा र खाद्य विज्ञान।

हालसम्म योजना लागु भएका ३१ जिल्लाहरूमा साधारण र व्यावसायिक विद्यालयहरूको संख्या र यी विद्यालयहरूमा पढाइने व्यावसायिक विषयको संख्यात्मक विवरण यस प्रकार छ।

विद्यालयहरूको संख्या (३१ जिल्लाहरू)

१)	साधारणः-	२१६
२)	व्यावसायिकः-	५८
३)	बहुउद्देश्यः-	६

तालिका १२

व्यावसायिक विषय विवरण

विषयहरूको संख्या	व्यावसायिक विद्यालयमा	साधारण विद्यालयमा
१) अन्नखेती	८	२०
२) बागवानी	१२	२४
३) कुखुरा पालन	१५	१९
४) पशुपालन	४	६
५) शिक्षा	१७	६८
६) लेखा	६	२७
७) कार्यालय	२	८
८) शर्टहेण्ड	१२	७
९) दरजीसिलाई	१५	१९
१०) खाद्य विज्ञान	१	३
११) भवन निर्माण	—	—
१२) फर्निचर	२	२
१३) बिजुली	३	३
१४) साधारण धातु	—	२
१५) बेतबाँस	—	—

नेपाल अधिराज्यभरिको सम्पूर्ण विद्यार्थीमा १०.२ प्रतिशतले पूर्ण व्यावसायिक विद्यालयमा अध्ययन गरिरहेको देखिन्छ ।

व्यावसायिक विषयहरू मध्ये सबैभन्दा धेरै विद्यालयहरूमा शिक्षा विषय दिइएको छ र सबैभन्दा कम विद्यालयमा बिजुली जडान विषय दिइएको छ । यी विभिन्न विषयहरूमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरूको विस्तृत विवरण तलको तालिकाहरूमा दिइएका छन् :

२०३१ को व्यावसायिक विद्यार्थी विवरण

(४०० अंकको)

सारिणी नं ६ (क)

क.सं.	जिल्लाको नाम	कक्षा	अन्नखेती	बागवानी	कुखुरा पालन	पशु पालन	शर्टहेण्ड	कार्यालय	लेखा	फर्निचर	बिजुली	बस्त्रसिलाई	इंटपोल्ने	धा.धातु	शिक्षा	स्वा.बिज्ञान	कुलजम्मा
१	ताप्लेजुङ	८	—	—	—	४८	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	४८
		९	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
२	पाँचथर	८	—	—	—	१७	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	१७
		९	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
३	इलाम	८	—	२०	—	—	—	२८	—	—	—	—	—	—	—	—	४८
		९	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
४	झापा	८	—	३९	—	—	३६	—	—	—	—	२८	—	—	२८	—	१३१
		९	—	३२	—	—	२७	—	—	—	—	३१	—	—	३०	—	१२०
		१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
५	संखुवासभा	८	—	—	—	२१	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	२१
		९	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

क्र.सं. जिल्लाको नाम	कक्षा	अकलेती	बागवानी	कुखुरा पालन	पशु पालन	शर्टहेण्ड	कार्यालय	लेखा	फर्निचर	बिजुली	वस्त्र सिलाई	इंटपोल्ले	सा.धातु	शिक्षा	खा.विज्ञान	कुल संख्या
६ तेह्रथुम	८	—	३१	—	—	—	—	—	५०	—	—	—	—	३१	—	११२
	९	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
७ धनकुटा	८	—	—	—	—	—	—	४२	—	—	४३	—	—	४६	—	१३१
	९	—	—	—	—	—	—	२२	—	—	२०	—	—	१३	—	५५
	१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
८ मोरङ	८	—	—	४०	—	८५	—	—	—	—	६३	—	—	—	—	१८८
	९	—	—	४५	—	४७	—	—	—	—	६५	—	—	—	—	१५७
	१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
९ सुनसरी	८	—	—	१०९	—	४०	३०	—	२८	—	३३	—	—	१८	—	२५८
	९	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
१० सप्तरी	८	—	—	८१	—	१३६	—	—	—	—	४०	—	—	२९	—	२८६
	९	—	—	६६	—	६५	—	—	—	—	१७	—	—	४६	—	१९४
	१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
पूर्वाञ्चल क्षेत्रको जम्मा		—	१२२	३४१	८६	४४६	५८	६४	७८	—	३४०	—	—	२६१	—	१७३६

क्र.सं. जिल्लाको नाम	कक्षा	अन्नखेती	बागबानी	कुखुरा पालन	पशु पालन	शर्टहेण्ड	कार्यालय	लेखा	फर्निचर	बिजुली	वस्त्र सिलाई	इटवोल्ने	वा धातु	मिश्रा	गृ.विज्ञान	कुल जम्मा
११ धनुषा	८	१०	—	७२	—	१२१	—	—	—	—	—	—	—	—	—	२०३
	९	२२	—	५७	—	१०८	—	—	—	—	—	—	—	—	—	१८७
	१०	५४	—	८२	—	३२	—	—	—	—	—	—	—	—	—	१६८
१२ सिन्धुपाल्चोक	८	—	—	२२	—	—	—	२३	—	—	—	—	—	—	—	४५
	९	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
१३ काभ्रेपलान्चोक	८	—	४९	—	—	—	—	—	—	—	२०	—	—	२२	—	९१
	९	—	५३	—	—	—	—	—	—	—	१३	—	—	१२	—	७८
	१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
१४ भक्तपुर	८	४५	२८	—	—	३३	—	—	—	—	२२	—	—	—	—	१२८
	९	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
१५ काठमाडौं	८	—	६२	५१	—	१०७	—	२२७	—	११४	१२०	—	—	९५	—	७७६
	९	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
१६ ललितपुर	८	—	५४	—	—	—	६२	—	—	९६	—	—	—	१०८	८४	४०४
	९	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
१७ चितवन	८	—	—	—	—	५२	—	—	—	—	५२	—	—	—	—	१०४
	९	३२	—	२१	—	४१	—	—	—	—	४२	—	—	—	—	१३६
	१०	१८	—	१२	—	६१	—	—	—	—	३१	—	—	—	—	१२२
मध्यमाञ्चल क्षेत्रको जम्मा		२११	२१६	३१९	—	५५५	६२	२५०	—	२१०	३०९	—	—	२३८	८४	२४५२

क्र.सं. जिल्लाको नाम	कक्षा	अगरखेती	मह खानी	कुखुरा पालन	पशु पालन	शर्टहेण्ड	कार्यालय	लेखा	फर्निचर	बिजुली	मस्त सिलाई	इटपोल्ने	सा.धातु	सिकर्मी	खा.विज्ञान	कुल जम्मा
१८ गोरखा	८	—	—	—	२४	—	—	—	४१	—	—	—	—	—	—	६५
	९	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
१९ लमजुङ	८		१०१	—	—	—	—	—	—		—	—		—	—	१०१
	९	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—
	१०	—	—	—	—		—	—		—	—	—	—	—	—	—
२० कास्की	८	—	३६	—	२९	—	—	—	—	१५	१३	—	—	—	—	९३
	९	—	—	४७		३३	—	—	—	—	२८	—	—	११	—	११९
	१०	—	—	५९	—	२३	—	—	—	—	१५	—	—	८	—	१०५
२१ तनहुँ	८	३३	—	७८	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	१११
	९	—	—	—	—	—		—	—		—	—	—	—		—
	१०	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—
२२ स्याङ्जा	८	—	५१	७२	२२		—	—	—	—	—	—	—		—	१४५
	९	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—		—	—
	१०	—	—		—	—	—	—		—		—	—	—	—	—
२३ रुपन्देही	८	४०	७०	१६	—	—	—		—		—	—	—	३०	—	१४६
	९	३२	२६	२३	—	—	—	—	—	—	—	—		१३	—	९४
	१०	—	—	—	—		—		—		—	—		—	—	—
२४ बागलुङ	८	—	—	३८	—	—	—	२६	—	—	१८	—	—	—	—	८२
	९	—	—	३३	—	—	—	२५	—	—	१५	—	—	—	—	७३
	१०	—	—	१३	—	—	—	११	—	—	१०	—	—	—	—	३४
पश्चिमाञ्चल क्षेत्रको जम्मा		११५	२६१	३८२	७५	५५		६२	४१	१५	९९	-	-	६२	-	११६८

क.सं. जिल्लाको नाम	कक्षा	अन्नखेती	बागवानी	कुखुरा पालन	पशु पालन	एकाउन्ट	कार्यालय	लेखा	फर्निचर	बिजुली	बस्त्र सिलाई	इलेक्ट्रो.ने	सा.शास्त्र	शिक्षा	स्वा.विज्ञान	कुल जम्मा
२५ बाजु	८	६९	—	—	—	२७	—	—	—	—	१६	—	—	५	—	११७
	९	७४	—	—	—	२२	—	—	—	—	२०	—	—	२	—	१२८
	१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
२६ हुम्ला	८	—	३४	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	३४
	९	—	३१	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	३१
	१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
२७ दुर्ले‌ख	८	—	७३	—	—	—	—	—	३४	—	—	—	—	—	—	१०७
	९	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
२८ बाँके	८	३२	—	—	—	२३	—	—	—	—	९	—	—	—	—	६४
	९	२५	—	—	—	२३	—	—	—	—	११	—	—	—	—	५९
	१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
२९ कैलाली	८	—	—	८०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	४४	—	१२४
	९	—	—	३७	—	—	—	—	—	—	—	—	—	१८	—	५५
	१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
३० कञ्चनपुर	८	६०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	५३	—	११३
	९	३१	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	४१	—	७२
	१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
सु. पश्चिमाञ्चल क्षेत्रको जम्मा		२९२	७८	११७	—	१०५	—	—	८४	—	५६	—	—	१६३	—	८९५

२०३१ को व्यावसायिक विद्यार्थी विवरण

(२०० अंकको)

सारिणी नं. ६ (ख)

क्र.सं.	जिल्ला-को नाम	कक्षा	अन्नखेती	बागवानी	कुखुरा पालन	पशु पालन	शर्टहेण्ड	कार्यालय	लेखा	फर्निचर	बिजुली	वस्त्र सिलाई	इंटपोल्ने	खा.आयु	शिक्षा	सा.विज्ञान	कुल जम्मा
१	ताप्लेजुङ्ग	८	–	३५	–	१५	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	५०
		९	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
		१०	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
२	पांचथर	८	–	२०	–	–	–	–	२७	१७	–	–	–	–	१२	–	७७
		९	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
		१०	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
३	इलाम	८	–	३३	५२	–	–	–	४३	–	–	–	–	–	२४	–	१५२
		९	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
		१०	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
४	झापा	८	११५	११२	६१	–	६०	–	१०८	–	–	१३७	–	–	१२७	–	७२०
		९	७६	८५	३७	–	४३	–	६४	–	–	६४	–	–	८९	–	४५८
		१०	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
५	संखुवासभा	८	–	–	–	–	–	–	६०	६०	–	–	–	–	३२	–	१५२
		९	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
		१०	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

क्र.सं.	जिल्ला को नाम	कक्षा	अन्नखेती	बागवानी	कुखुरा पालन	पशु पालन	शर्टहेण्ड	कार्यालय	लेखा	फर्निचर	बिजुली	वस्त्र सिलाई	ईंटपोल्ने	सा.धातु	शिक्षा	वा.विक्रीय	कुल जम्मा
६	तेह्रथुम	८	२६	–	–	२८	–	१७	–	–	–	७२	–	६५	–	–	११६
		९	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
		१०	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
७	धनकुटा	८	–	५७	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	५४	–	१११
		९	–	४९	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	२०	–	६९
		१०	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
८	मोरङ	८	८४	१६३	८४		१३६	–	११५	–	–	१२८	–		१२८	–	८४७
		९	४८	९०	६९		१०९	–	१०२	–	–	१२४	–	–	६९	–	६११
		१०	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
९	सुनसरी	८	१०१	५०	२५	–	–	४०	४४	३४	६१	–	–	४३	९८	४२	५४८
		९	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
		१०	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
१०	सप्तरी	८	२०८	६३	७०	–	–	–	७५	–	–	१०७	–	–	१२४	–	५६७
		९	१७७	३६	४२	–	–	–	४९	–	–	७५	–	–	५२	–	४३०
		१०	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
पूर्वाञ्चल अंचलको जम्मा			८२३६	७७१	४५१	४६	३७८	५७	६८६	६११	६१	६५४	–	६८	८३६	४२	४९८८

क्र.सं.	जिल्ला को नाम	कक्षा	अंग्रेजी	सामाजिक	कुखुरा पालन	पशु पालन	गार्हस्थ	कार्यालय	लेखा	फर्निचर	बिजुली	वस्त्र सिलाई	इंटपोल्ले	सा.धातु	शिक्षा	खा.विज्ञान	कुल जम्मा
११	धनुषा	८	२५६	१३	६७	—	—	—	३९	—	—	५३	—	—	२४९	—	६७७
		९	१७३	२०	४०	८	—	—	२३	—	—	२३	—	—	२१४	—	४९३
		१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	३६	—	—	—	—	३६
१२	काभ्रे पलान्चोक	८	—	—	५९	—	—	—	—	—	—	—	—	—	१०३	—	१६२
		९	—	—	१८	—	—	—	—	—	—	—	—	—	७१	—	८९
		१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
१३	भक्तपुर	८	—	—	६०	—	—	—	११२	—	७०	—	—	—	१२८	—	३७०
		९	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
१४	काठमाडौं	८	—	३२	१०८	—	५१	३९५	४४४	१०७	१२८	७७९	—	१५९	५०८	१०	२५०१
		९	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
१५	ललितपुर	८	—	—	—	—	—	—	२३३	—	—	१०२	—	४०	८४	—	४५९
		९	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
१६	चितवन	८	—	—	—	—	—	—	९८	—	—	—	—	—	२०१	—	२९९
		९	१३१	५०	८६	—	—	—	५०	—	—	—	—	—	१२७	—	४४४
		१०	११३	३५	५८	—	—	—	—	—	—	—	—	—	३२	—	२३८
माध्यमाञ्चल क्षेत्रको जम्मा			७०६	१५०	४८६	—	५१	३९५	१०२९	१०७	१९८	९९३	—	१९९	१७२७	१०	५८५८

क्र.स. जिल्लाको नाम	कक्षा	आफ्नैलेती	मसलाको	कुखुरा पालन	पशु पालन	शर्टहेन्ड	कार्यालय	लेखा	फर्निचर	बिजुली	वस्त्र सिलाई	इंटखोल्ने	सा.शा.	शिक्षा	वा.विज्ञान	कुल जम्मा
१७ गोरखा	८	—	६४	—	—	—	१२५	—	—	—	—	—	—	४१	—	२३०
	९	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
१८ लमजुङ	८	२०	—	—	१५	—	—	५६	३७	—	१८	—	—	८४	—	२३०
	९	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
१९ कास्की	८	१५६	१७३	२९०	—	—	—	६५	—	—	४५	—	—	५६	—	७८५
	९	११०	१०८	२८३	—	—	—	२७	—	—	२८	—	—	२८	—	५८४
	१०	१०७	१०५	१८३	—	—	—	३२	—	—	३४	—	—	७	—	४६८
२० तनहुँ	८	—	४५	—	४०	—	—	३९	२२	—	—	—	—	२९	—	१७५
	९	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
२१ स्याङजा	८	—	—	४६	६२	४७	—	२७	—	—	—	—	—	१५५	—	३०७
	९	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
२२ गुल्मी	८	५०	७०	६२	—	२१५	—	—	—	—	२०	—	—	१०६	—	५२३
	९	३५	४२	३९	—	१४८	—	—	—	—	१६	—	—	१७	—	२९७
	१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
२३ बागलुङ	८	२६	२४	—	—	—	—	४१	—	—	—	—	—	४३	—	११४
	९	१२	२४	—	—	—	—	२१	—	—	—	—	—	५०	—	११७
	१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
पश्चिमाञ्चल क्षेत्रको जम्मा		५२६	७२५	८१३	८७	४१०	१२५	२२४	५९		१११	—	—	६१६	—	३८८६

क्र.सं.	जिल्लाको नाम	कक्षा	अन्नखेती	बागवानी	कुखुरा पालन	पशु पालन	शर्टहेण्ड	कार्यालय	लेखा	फर्निचर	बिजुली	वस्त्र सिलाई	इंटपोल्ने	धा. धातु	शिक्षा	खा. विज्ञान	कुल जम्मा
२४	बाजुरा	८	१३६	२८	७२	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	२३६
		९	१०४	१५	७७	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	१९१
		१०	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
२५	डोटी	८	५५	–	–	–	–	–	७९	–	–	१७	–	–	७	–	१५८
		९	२६	–	–	–	–	–	१००	–	–	११	–	–	–	–	१३७
		१०	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
२६	कैलाली	८	४९	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	४९
		९	३०	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	३०
		१०	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
सु. पश्चिमाञ्चल क्षेत्रको जम्मा			३००	४५	१४२	–	–	–	१७९	–	–	२८	–	–	७	–	७०१

विभिन्न देशमा खुल्ला प्रतियोगिता द्वारा छानिई अध्ययन गर्न जाने विद्यार्थी विवरण २०३१

सारिणी नं ७

सि. नं	अध्ययन गर्न जाने देश	विषयहरू				
		इन्जिनियरिङ	मेडिसीन	कृषि	विविध	जम्मा
१.	भारत	१०७	२८	६३	३४	२३२
२.	रुस	२०	१	५	१२	३८
३.	गणतन्त्र चीन	२	—	—	५	७
४.	युगोस्लाभिया	२	—	१	—	३
५.	पश्चिम जर्मनी	१	१	—	—	२
६.	पूर्वी जर्मनी	—	—	२	—	२
७.	युनाइटेड किंगडम	—	—	—	३	३
८.	बर्मा	—	३	—	—	३
	जम्मा	१३२	३३	७१	५४	२९०

एस.एल.सी. परीक्षा विवरण

माध्यमिक शिक्षा समाप्त गरि सकेका सबै विद्यार्थीहरूलाई स्तर निर्धारणको निमित्त एस.एल.सी बोर्डको एस.-एल.सी परीक्षा लिने गरेको छ । सो परीक्षाबाट उत्तीर्ण हुने विद्यार्थीलाई मात्र उच्चशिक्षा हासिल गर्ने अवसर प्रदान गरिन्छ । २०२३ साल देखी २०३१ सालसम्म को एस.एल सी. उत्तीर्ण प्रतिशत हेर्दा २०२५ सालमा ५३% प्रतिशत सबभन्दा बढी र २०२७ सालमा २९% प्रतिशत सबभन्दा कम भएको देखिन्छ ।

एस.एल.सी. परीक्षाहरूको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका १३
एस.एल.सी. परीक्षा विवरण

साल	फर्म भर्ने जवान	उपस्थित संख्या	उत्तीर्ण जवान	उत्तीर्ण प्रतिशत
२०२३	९३७२	९२१८	३३२४	३६ %
२०२४	१२४०७	१२१३४	५८७१	४८. ३९ %
२०२५	१५९२७	१५५९७	८२९४	५३ %
२०२६	१७६६४	१७१९२	५२७९	३१ %
२०२७	१८३९६	१७१९२	५१५७	२९ %
२०२८	१६१६७	१५७७२	५२६७	३३. ४ %
२०२९	१६४८२	१६२०२	५८२९	३५. ९ %
२०३०	२१७२४	२१२८६	७८१३	३६. ७. %
२०३१	२८२२५	२७७२९	११२५०	४०. ५ %

मुद्रक:- स्मृति प्रेस न्ह्यकंतला काठमाडौं, नेपाल।